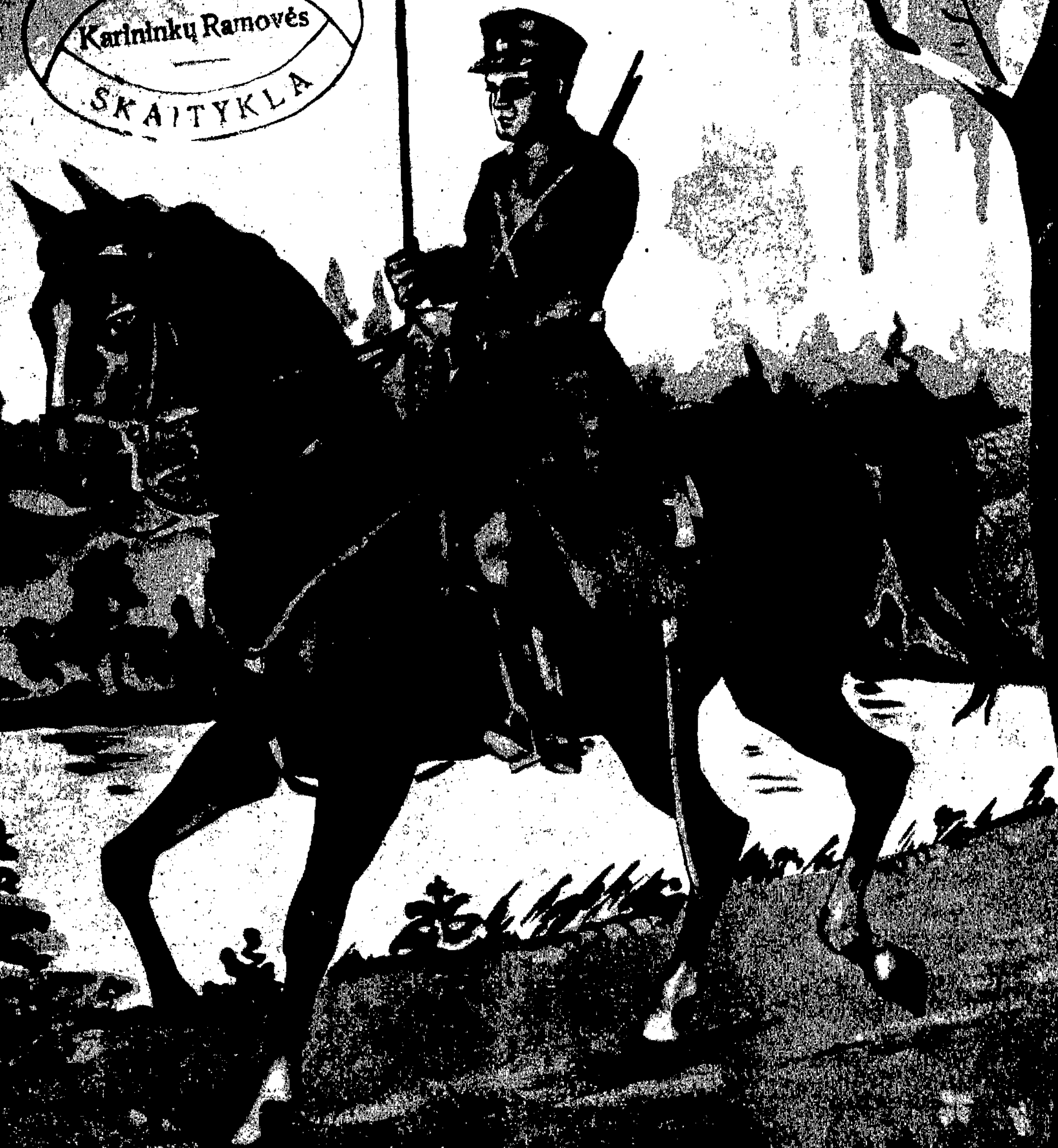

KARAS

LIETUVOS
Karinių Ramovės
SKAITYKLA

Pažymėtini įvykiai prieš 10 metų.

1919 metų rugpiūčio mėnuo.

- 1 d. Panevėžio grupės dalių žvalgai susiremia su bolševikais Manuliškių (4 klm. į pietus nuo Aleksandravėlės miestelio) ir Savėnų rajone (6 klm. į rytus nuo Aleksandravėlės). Bolševikai su nuostoliais atsitraukė.
„ Ukmergės grupės bare bolševikai mėgino pulti Salako miestelį. Bolševikų kareiviai atsisakė eiti atakon, ėjo tik komunistai, kurie buvo mūsiškių išsklaidyti, netekę keleto belaisvių.
- 3 d. Atvyko į bolševikų frontą Vilniaus bataliono dalis.
„ Prancūzų kariškoji misija praneša Antantos valstybių nustatytą antrą laikiną demarkacijos liniją tarp lietuvių ir lenkų kariuomenių, kur lenkams tenka Suvalkų ir Augustavo apskritys ir Seinų apskrities dalis į vakarus nuo Juodosios Ančios upės iki jos įtakos į Nemuną. Toliau Nemunu iki Merkinės (Merkinės miestelis lietuviams), toliau linija lygiagrečiai geležinkelio linijos Varėna - Vilnius - Daugpilis, 12 kilometrų į vakarus ir šiaurę nuo jos (geležinkelio linija lenkams).
- 4 d. Panevėžio grupės bare mūsų žvalgai prisiartinę prie Beverno, kita žvalgų partija užėmė Paberžę (3,5 klm. į pietų vakarus nuo Eglaitės) ir trečia žvalgų grupė — Savėnus (6 klm. į rytus nuo Aleksandravėlės). Bolševikai, iš šių vietų atsitraukę, smarkiai mūsiškius apšaudė iš artilerijos, paleisdami apie 600 sviedinių. Mūsiškių 1 užmuštas ir 7 sužeisti.
- 5 d. Panevėžio grupės žvalgai ties Gaidiškais (4 klm. į pietų vakarus nuo Beverno) atėmė iš bolševikų surekvizuotą iš vietinių gyventojų galvijų bandą.
„ Ukmergės grupės bare žvalgų susirėmimuose paimta keletas bolševikų nelaisvėn. Kairiajame sparne mūsų žvalgai išvijo bolševikus iš Jadaugių kaimo (6 klm. į rytus nuo Dusetų miestelio).
- 6 d. Lenkai išstatė sargybą Varkalių kaime (6 klm. į šiaurę nuo Užuguosčio). Anksčiau Varkaliuose stovėdavo mūsų sargyba.
„ Žiežmarių apylinkėje pasirodė lenkų žvalgai.
- 7 d. Susprogdintas ties Pogulianka tiltas per Dauguvos upę. Daugpily bolševikų tarpe kilo didžiausia panika.
„ Gautos žinios, kad bermontininkai Šiaulių apskrity išlipdė skelbimus, kad visi gyventojai, kurie nereikš jiems paklusnumo, bus baudžiami iki mirties bausmės. Mūsiškis Šiaulių komendantas taip pat išlipdė atsišaukimus, kuriais kviečiami gyventojai neturėti nieko bendro su atėjūnais. Bermontininkai tuos atsišaukimus nuplėšė ir paskelbė karo stovį.
- 8 d. Panevėžio grupės bare bolševikai puola Aleksandravėlės miestelį. Mūsų uždavara iš miestelio pasitraukė. Kautynėse mūsiškiai paėmė 3 bolševikus nelaisvėn.
„ Lenkai užpuolė Aluntos miestelį, nuginklavo policiją, suėmė nuovados viršininką ir valsčiaus tarybos narius, kuriems vėliau pasisėkė, sugriebus ginklus, valsčiaus kasą ir arkli, pabėgti.
- 9 d. Panevėžio grupės 35 žvalgai susidūrė su 80 bolševikų. Kautynių metu mūsiškiai pavartojo ir rankines granatas. Bolševikai išbėgiojo, palikę 5 užmuštus ir 4 sužeistus.
„ Ukmergės grupės bare bolševikai buvo užėmę Pakerniškius ir Rudakiškius (4—3 klm. į šiaurės vakarus nuo Salako miestelio), bet tuojau mūsiškiai juos vėl išvaikė.
- 11 d. Panevėžio grupės bare paimta 4 bolševikai nelaisvėn. Bendrai, bolševikai stiprina savo pozicijas, išvaryti vietiniai gyventojai kasti apkasų, pina visur vielų tvoras. Bolševikai paleido į vieną mūsų uždavara 13 artilerijos sviedinių, bet tik 7 tesprogo.
„ Ukmergės grupės bare bolševikai kai kuriose vietose mėgino eiti pirmyn, bet, apšaudžius iš artilerijos, tuojau nurimo. Salako rajone bolševikai stiprina pozicijas pindami vielų tvoras. Mūsų vidurinę barą bolševikai smarkiai apšaudė iš artilerijos.
„ Atvyko į Varėną maršalas Pilsudskis ir savo prakalboje į kareivius pareiškė, kad iš užimtų vietų neatsitrauksias.
- 12 d. Ukmergės grupės bare įvyko žvalgų susirėmimas ties Žagarine (7 klm. į rytus nuo Salako). Mūsiškiai su granatomis bolševikus išvaikė. Mūsiškiai 2 sužeisti.
- 13 d. Ukmergės lazaretas pavadintas atskiru lazaretu.
- 14 d. Panevėžio grupės bare bolševikai norėjo nuimti mūsų sargybą Žirnejų kaime (5 klm. į šiaurę nuo Antazavės miestelio). Kautynės tęsėsi 2 valandas. Užpuolimas atremtas ir sargyba pasiliko vietoje. 1 mūsiškių sužeistas.
„ Ukmergės grupės bare gautas laiškas iš Mikališkių (3,5 klm. į šiaurę nuo Salako), iš ten stovinčių bolševikų karininkų, kurie skundžiasi, kad jie prievarta bolševikų mobilizuoti ir prašosi juos perleisti per uždavara, nes jie mūsiškiams pasiduosią. Ties Antalieptės miesteliu bolševikai apšaudė mūsų pozicijas iš artilerijos. Paimta 2 bolševikai nelaisvėn.
„ Jurbarke apsigyveno vokiečių slaptoji policija ir laukė atvykstant raitelių eskadrono. Be to, Jurbarke sustojo vokiečių kontržvalgai ir šaulių kuopa.

Ko vertas Kolumbo žygis... pinigais paverstas.

Amerikiečiai mėgsta viską apskaičiuoti ir doleriais paversti. Neseniai Amerikoje radosi vienas matematikos mėgėjas, kuris apskaičiavo, ko vertos būtų šiandien Kolumbo padarytos kelionėje išlaidos į Ameriką, jei tos išlaidos būtų buvę jo laikais padėtos į banką ir paliktos procentams. Taisai mėgėjas gauna įdomių išvadų.

Genua muziejuje rasti dokumentai, sulig kuriais Kolumbo kelionė kaštavo 6.000 dolerių. Jei ta suma būtų buvusi padėta į banką 1402 metais, apskaičiuojant, kad ji, procentams priaugant, šešis kartus pasidvigubintų per 100 metų, tad 1925 m. ji būtų užaugusi ligi 402.655.184.000 dol., o 1929 m. būtų siekusi jau 500 bilionų dolerių.

Jungtinių Amerikos Valstybių vertė, pagal 1921 m. vasario mėn. apskaičiavimą, buvo 300 bilionų dol.

Pietų Amerika verta mažiau.

Už tą sumą, kuri susidarytų iš Kolumbo išleistų 6.000 dol., šiandien būtų galima nupirkti šiaurės ir pietų Ameriką.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. rugpiūčio m. 8 d.

Nr. 31 (531)

Taikos apaštalai.

Dabartinis rusų-kinų konfliktas aiškiai parodė, kiek pasaulis yra linkęs prie taikos. Dvi valstybės, S.S.S.R.

ir Kinija, kurios taip neseniai pasirašė Kelogo paktą, amžinosios taikos sutartį, tą taiką dabar tomis pačiomis rankomis griauja: nesusipratimą savo tarpe jos visų pirma stengiasi išspręsti ne pasirašytą taikos sutartim, bet kviečiasi į pagalbą karo dievaitį Marsą. Ir koks keistas sutapimas! Kada Amerikoje šiomis dienomis paskelbė Kelogo paktą, tolimieji rytai jau buvo jį gerokai aplamdę. Toji amžinosios taikos sutartis atrodo, kaip koks naujagimis kūdikis, kuris neturėjo teisės ateiti į šį pasaulį...

Tiesa, kad dvi, į konfliktą suėjusios valstybės, šiek tiek nepatogiai jaučiasi, kad padarė Kelogo paktui tokį meškos patarnavimą: jos užginčija, kad tarp jų kilsias karas. Ir ginkluotąsias pajėgas pasieniuose sutraukusios todėl, kad bijančios būti iš netyčių užklyptos. Ir kas svarbiausia, kad nė viena jų

neprisipažįsta kalta esanti dėl kilusios padėties. Žodžiu, nieks nežino, kas... putrą išsrėbė. Iš šalies žiūrint, teis-

tumas yra rusų pusėje, bet teisingumo reikia ieškoti pas kinus. Tiesa, kinai tam tikra sutartim buvo suteikę šeiminko teisių rusams Mandžiūrijos geležinkelio linijoj, bet tuomet kinai silpniau laikėsi ir Rusija jiems pavojingesnė atrodė. Šiandieną yra truputį kitaip: Rusijos vidaus padėtis yra neperpuikčiausia, o kiniečiai, tautiškai sustiprėję, nori būti patys krašto šeiminkai. Todėl visus neprašytus svečius siunčia ten, iš kur jie atėjo. Tą pat kinai padarė ir su rusais Mandžiūrijoje. Žinoma, kinai nepasakė savo tikrosios minties, kodėl jie išvarė rusų valdininkus: kinai stengiasi pateisinti savo žygį tuo, kad minėtieji valdininkai palaikė Mandžiūrijoj ko-

munistinę propagandą. Bet žinant, kad kinams komunizmo pavojaus kaip ir nėra, tas žygis yra per griežtas ir priežastis atrodo per silpna.

Taip vaizduojamas Žalgirio mūšis (1410 m. liepos 15 d.) senovės graviuroj.

Rusai, tarp kitko, yra pareiškę, kad jokio karo pavojaus nėra, kad rusai iš principo (kaipo dideli taikos šalininkai) nekariausią. Bet reikia pasakyti, kad čia yra balsas ne taikos šalininko, o to, kuris dėl silpnos sveikatos, ar kurio nors kito trūkumo, pasidaro gerutis, kaip nekaltas kūdikis. Komunistai bijo rodyti savo tikrąjį veidą: jie nėra įsitikinę, kad neatsitiktų kartais taip, kaip 1905 m. per rusų-japonų karą, kada rusai šaukė, jog priešą kepurėmis užmėtysią, bet išėjo visai kitaip: rusai sugrįžo ne tik be kepurų, bet ir karą pralaimėję. Mes nenuginėsime, ar Rusija buvo galingesnė ar silpnesnė caro laikais, kaip dabar; kas pavojingesnis priešas japonams: rusai ar kinai? Bet viena aišku, kad kinams yra patoge-

snės sąlygos kariauti vien todėl, kad susisiektas su frontu būtų daug prieinamesnis, lengvesnis.

Tuo būdu nesusipratimas, matyti, bus likviduotas taikos keliu. Bet, kaip matėme, tai nepareina nuo gerų norų, bet nuo to, kad neišvengiamas reikalas verčia tai padaryti. Pasaulio „dėdės“ per suvažiavimus gražiai kalba ir meiliai šypsosi, bet kada tą patį reikia įgyvendinti darbais, jie griebiasi ginklo. Mes nesidžiaugiamo, kad pasaulis negali atsikratyti šios baimos nelaimės — karo, bet iš kitos pusės mes jo nebijom: su ginklu rankoj atgavom nepriklausomybę, ginklas padės mums ją ir išlaikyti.

L.

Patrankos pėstininkams.

Mes esame pripratę matyti pėstininkus apginkluotus šautuvais, kulkosvaidžiais, rankinėmis granatomis ir t.t. Bet retai kam į galvą ateina pamanyti, kad pėstininkai gali būti apginkluoti ir patran-

Naujausias čekoslovakų lėktuvas, išleistas fabriko „Aero“. Šis lėktuvas „A-34“ pasižymi savo tvirtumu ir pigumu. Jis pagamintas, kaip mokomųjų lėktuvų tipas. Šiuo lėktuvu rengiamasi leisti į didelę kelionę — aplink visą Europą.

komis. Tai, rodo, būtų panašu į norą atimti duoną iš artileristų.

Iš tikro taip nėra. Kaip artileristai nepasitenkina patrankomis, bet turi taip pat ir šautuvus ar karabinus, taip paskutiniu metu, vadovaujantis di-

džiojo karo patyrimu, pradėdama vis labiau rūpintis apginkluoti pėstininkus patrankomis. Kodėl?

Svarbiausias kovos lauko valdovas, „kautynių karalienė“, iki šio laiko pasiliko pėstija. Daug kas mano, kad ateities karuose didžiausios reikšmės turėsianti artilerija su savo galingomis ir toli šaudančiomis patrankomis, sausumos „kreiseriai“ — tankai su savo nepramušamomis plieno sienomis, aviacija su daugybe įvairiausių lėktuvų, su naikinančiomis ir nuodijančiomis bombomis ir t. p. Bet tai spėliojimai, kurie jeigu ir turi pagrindo, kurių jeigu ir nereikėtų praleisti pro ausis, tačiau neužginčija tikrybės, kad kol kas kovos lauko karalienė tebėra pėstija.

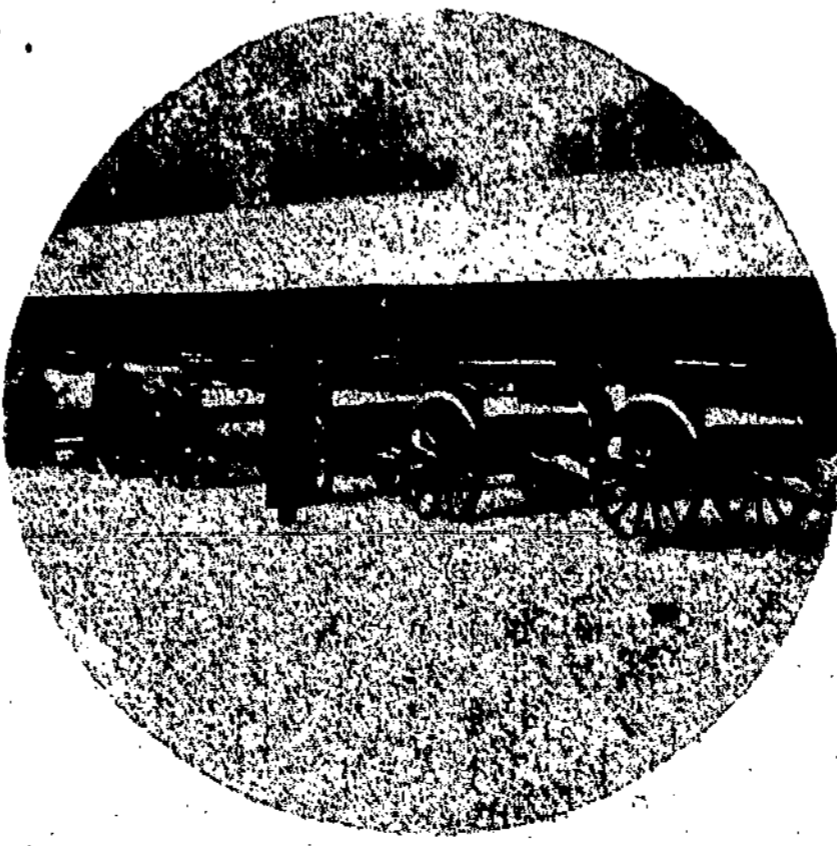
Dažnai esti atsitikimų, kad pėstija, neturėdama savo rankose galingesnio įrankio, negu šautuvo ar kulkosvaidžio kulipka, sutinka neįveikiamų kliūčių kautynėse. Pavyzdžiui, priešas gerai įsitaisė savo kulkosvaidžio lizdą ir nesiduoda sunaikinamas šautuvu nei durtuvu. Keturių-penkių kilogramų granatėlė padėtu lengvai ir greitai galvosūki išspresti. Bet kur ją gauti? Kreiptis į kaimynus artileristus; be abejo, prašomi neatsisakys padėti ir kaimynui „ugnies“ paskolinti. Bet tai dažniausiai bus perilga istorija, o kovos lauke laikas — daugiau negu pinigai.

Todėl beveik visose kariuomenėse po didžiojo karo ir susirūpinta papildyti pėstininkų apginklavimą, duodant jiems galingesnių ugnies priemonių, padarant juos mažiau priklausomais nuo artileristų.

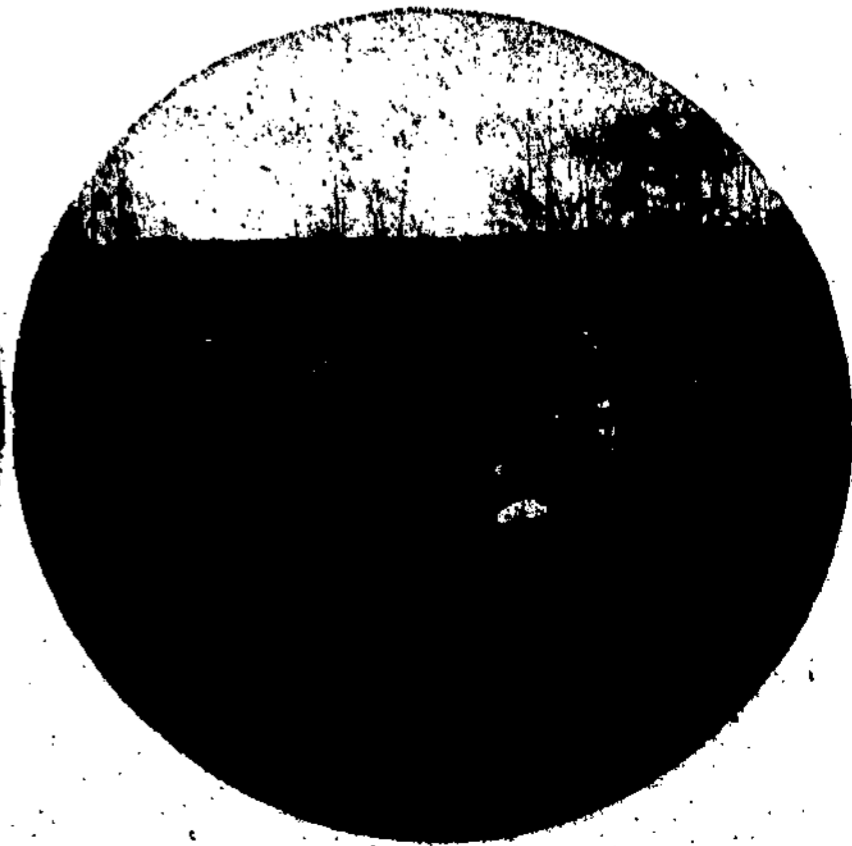
Veik visose didžiosiose valstybėse einama prie įvedimo **pėstininkų patrankų**. Kadangi taikiniai, į kuriuos tenka šaudyti pėstininkams, labai įvairūs (tankai, kulkosvaidžiai, apkasai, žemai skraidanti avia-

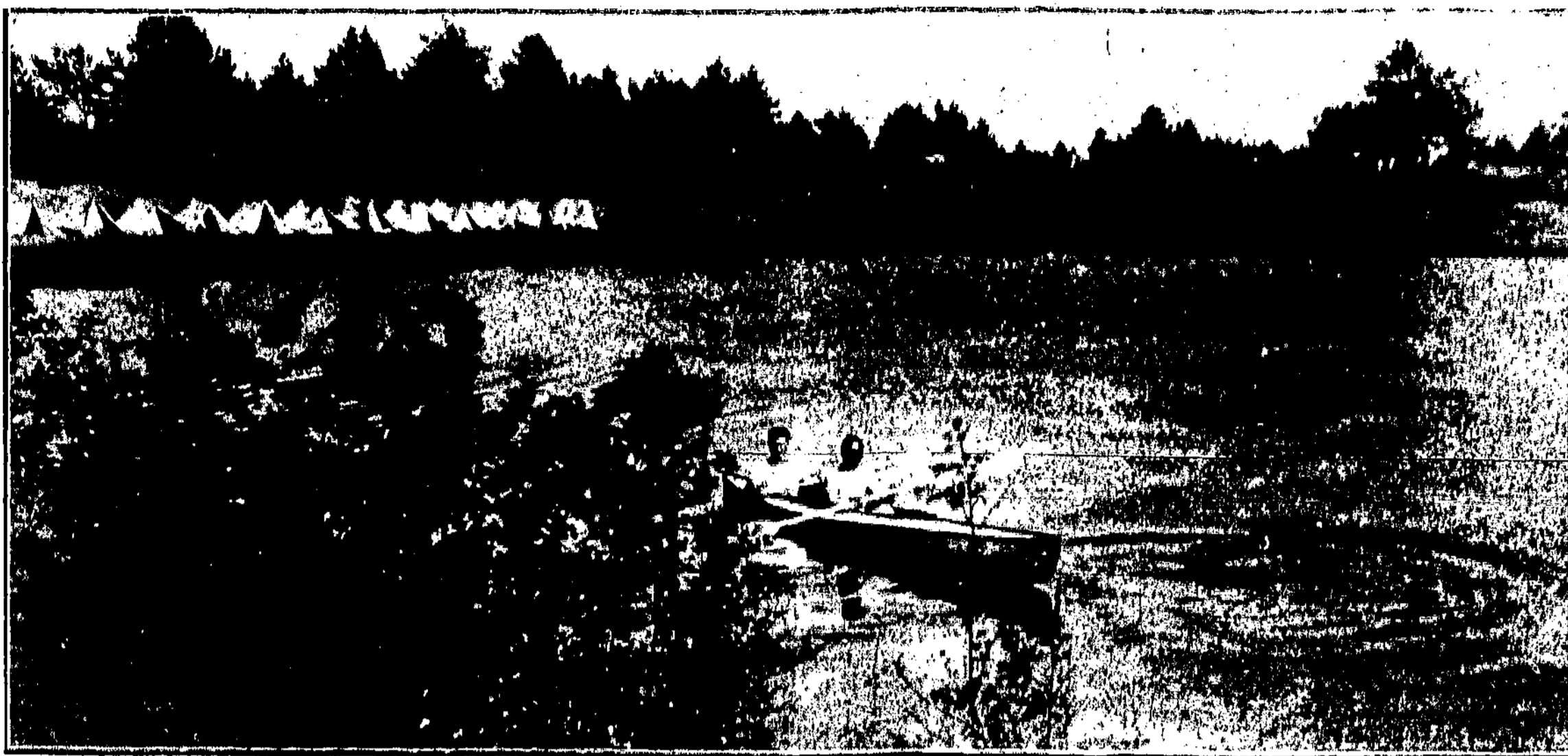
Pamokoms.

Artilerijos sandėliai.

Apkasuose.

Varėnos poligono artilerijos kampelis. Pamiškėj matyti patį stovyklą, paslėpti vežimai ir arklinai. Kai karšta, ežerėly maudosi ir važinėjas savo darbo laivėliu (beidarka).

cija ir t.t.), tai įvairiems taikiniams reikalingi įvairūs sviediniai ir pabūklai. Nepasisėkė sugalvoti vieną universalią (tinkančią visiems uždaviniams) pėstinijos patranką, ir įvedamos dvi: didesnio kalibro — šaudymui prieš kulkosvaidžius, įsitvirtinimus, apkasus, ir mažesnio — prieš tankus, žemai skraidančius orlaivius. Kartais vietoj dviejų patrankų, vartojami tik du skirtingi vamzdžiai, kurių vienas ar kitas uždedamas ant lafeto, sulig reikalu.

Be pėstininkų artilerijos jau didžiojo karo metu buvo įvestos pėstininkų lydimosios patrankos. Labai dažnai net mokyti žmonės neskiria aiškiai, kas tai yra **pėstininkų patrankos**, ir kas tai yra **lydimosios pėst. patrankos**. Pėstininkų patrankos yra tos, kurios yra pėstininkų rankose, eina sykiu su pėstininkais pačiose pirmosiose linijose, prieš kulkosvaidžių ir šautuvų ugnies zonoje. Jos turi būti nedidelio svorio (ne daugiau 100 klg.), jų šaudymo distancija paprastai nedidelė (pusantro—du klm.).

Pėstininkų lydimosios patrankos yra tos, kurios lydi pėstininkus artimiausioje distancijoje. Jų svoris turi būti toks nedidelis, kad artilerijos ugnies išardytam lauke lengvai galima būtų pervežti rankomis (apie 300—400 kilogramų). Jų šaudymo distancija siekia 3—4 kilometrus. Dažnai lydimųjų patrankų uždaviniams atlikti būdavo skiriamos lauko artilerijos (divizijos) patrankos. Bet jos tam persunkios ir blogai teprisitaiko prie vietos. Dabar kaip pėst. lydimosios patrankos kartais vartojamos patrankos, pastatytos ant motoru judamo lafeto (ant vikšrų) ir šarvuotos (Prancūzijoje). Pastarosios nepatogios tuo, kad pakanka sugadinti vikšras, ir jau patranka išvesta iš rikiuotės. Be to, palyginant brangiai kainuoja.

Jungt. Amerikos Valstybėse, Prancūzijoje ir Austrijoje printa apginklavime 37 m/m. pėstininkų patranka ir Jungt. Amerikos Valst. ir Vokietijoje 75 m. mortira.

Lenkai turi 1925 metais pagamintą 47 m/m. pėstininkų lydimąją patranką, vadinamą „Pocik“.

Su laiku gali ir mūsų pėstininkams tekti susipažinti su panašiais pabūklais. Aišku, kad naujų ginklų įvedimas apsunkina pėstininkų apmokymą, reikalauja iš jų dar daugiau darbo ir atsidėjimo.

Iš kitos pusės ir techniniai pėstininkų ir lydimųjų patrankų klausimas iki šiol nesiduoda tinkamai išspręsti. Įvairiuose kraštuose tebedaromi bandymai ir, galimas daiktas, kad klausimą galutinai išspręst tik būsimas karas.

Tuo tarpu vieno dalyko neturime užmiršti: kad geriausias ir patikimiausias ginklas yra drąsa ir pasiryžimas. Priminsiu, kad didžiojo karo metu italų austrų fronte buvo organizuojamos dalys vadinamos „arditi“ — panašios kaip „mirties batalionai“ Rusijoje. Italų „arditi“ buvo ginkluoti tik rankinėmis granatomis ir durtuvais-peiliais. Su granata rankoje ir peiliu dantyse jie mesdavoši atakon ir laimėdavo. Už jų drąsą juos su pagarba mini jų buvusieji priešai ir su pasididžiavimu — savieji. Todėl neužmirškime: „Drąsa, vienybė ir narsumas Tėvynės priešus greit išstums“.

Pr. Lesauskis.

Palmlų miškas prie Recife (Brazilijoje).

Ką kiekvienas karys privalo žinoti apie arkli.

VIII Arklidės.

Kaip kiekvienam žmogui, taip ir kiekvienam arkliui reikalinga kokia nors patalpa gyvenimui ir poilsiui darbą užbaigus. Arklidės saugoja arklius nuo blogo oro, šalčių ir karščių. Arklidėse arkliai ilsisi ir maitinasi. Kaip žmogaus sveikatai reikalingas švarus ir erdvus butas, taip ir arklių sveikatai reikalingos geros, švarios ir erdvios arklidės, kurios apsaugotų arklių organizmą nuo įvairių ligų ir tuo pat ilgintų jų amžių ir darbingumą žmonių naudai. Todėl kiekvienos kariuomenės dalies, kiekvieno ūkininko arklidės privalo būti tinkamai pastatytos, įrengtos ir švariai užlaikomos. Tik tokiose arklidėse arkliai nuolat gerai jausis ir turės pakankamai energijos ir jėgų atlikti tuos sunkius darbus, kurie užkraunami jiems kariuomenėje ar ūkyje. Priešingai, blogai pastatytose, įrengtose ir nešvariai užlaikomose arklidėse, arkliai dažnai suserga įvairiomis, kartais net užkrečiamomis, ligomis, praranda darbo energiją ir, negalėdami normaliai dirbti, o be to dar reikalaudami gydytojų pagalbos ir vaistų, sudaro savininkui daug rūpesčių ir išlaidų. Užtenka tik pasakyti, kad blogos arklidės dažnai esti kritimo arklių priežastimi.

Kaip gi tos arklidės privalo būti įrengiamos ir užlaikomos? Apie tai kaip tik ir reikia plačiau pakalbėti, nes mūsų krašte kiekvienas karys ir pilietis turi gerai apie tai nusimanyti.

I Arklidžių konstrukcija ir įrengimas.

Nagrindėdami arklidžių konstrukciją, be abejo, nekalbėsime čionai apie tuos dalykus, kurie liečia inžineriausias ir statytojo dalykus, bet tik paliesime tuos higienos dėsnius, kuriais privaloma remtis, statant ir įrengiant geras arklides. Todėl čia išnagrinėsime šiuos dalykus:

1. Arklidėms vietos pasirinkimas.
2. Arklidei statyti medžiagos pasirinkimas.
3. Arklidės statymo kryptis (kur privalo išeiti arklidės langai).
4. Arklidės vidaus dydis.
5. Durų ir langų įrengimas.
6. Arklidės stogas ir lubos.
7. Arklidės gruntas - grindis.

1 Arklidėms vietos pasirinkimas.

Jei tik vietos aplinkybės leidžia, visuomet reikia stengtis statyti arklides daugiau iškeltoje vietoje, bet kartu ir uždengtoje nuo šiaurės vėjų. Taip pat reikia žiūrėti, kad antkalnis, kuriame arklidė manoma statyti, būtų nuolaidus, žemė toje vietoje turi būti lengvai skysčių (vandens, šlapumų) prasunkiama (praeinama). Be abejo, ne visuomet ir ne visur tokia gera vieta arklidėms statyti atsiranda, bet užtat kiek drėgnesnėse vietose, arba vietose su kietu gruntu ar moliu, arklidei vietą galima drenuoti arba, išėmus netinkamą žemę, jos vieton pripilti storą žvyro sluoksnį.

Be abejo, negali būti ne kalbos apie arklidžių statymą vietose, kur kadaise buvo dideli mėšlynai ar buvo užkasami gyvulių lavonai, kraunamos įvairios atmatos ir t. t. Nes tokiose vietose žemėje yra įvairių bakterijų, kurios šiokių ar tokių būdu gali patekti į arklio organizmą ir užkrėsti arkli įvairiomis ligomis.

Be to ypatingo dėmesio, reikia dar žiūrėti, kad

arklidžių ventiliacija būtų kuo geriausia ir, svarbiausia, nuolatinė ir kad prie arklidžių prieitų saulė. Nereikia užmiršti, kad arklidėms vieta turi būti parinkta toliau nuo įvairių atmatų duobių, odų fabrikų, skerdyklų, pėlių ir t. t. Priešingais atsitikimais apylinkiniam orui nuvalyti reikia sodinti medžius, bet taip, kad jie neslėptų arklidės nuo saulės spindulių.

2. Arklidėms medžiagos parinkimas.

Arklidžių medžiaga privalo būti stipri, nepraleidžianti drėgmės, šilumos ir kaip galima mažiau praleidžianti orą. Tam tikslui geriausia tinka akmuo, plytos ir cementas. Mūsų sąlygose, t. y. turėdami mažai statybai tinkamų akmenų, mes visuomet būsime priversti statyti arklides ar iš plytų, ar cemento, o dažniausiai iš medžių. Medinės arklidės visais atžvilgiais yra geros, bet reikia tik tinkamai jas pastatyti. Mūrinės arklidžių sienos privalo būti ne plonesnės kaip 40 cm. ir ne storesnės kaip 80 cm. Jei arklidžių sienų storis bus mažesnis 40 cm., tai arklidės žiemą, didelių šalčių metu, gali būti peršaltos, o vasarą, didelių karščių metu — peršiltos, tvankios; arklidės su storesnėmis negu 80 cm. sienomis atrodo labai niurios, be to, tokių arklidžių kampuose dažnai atsiranda drėgmė, ir pačios arklidės per daug izoluoja arklius nuo oro; bendrai jos būna neįdomios ir todėl visai arkliams nepageidautinos, nes sudaro slegiantį išpūdį.

3 Arklidės statymo kryptis.

Pas mus, ypač kaimuose, yra įprasta galvoti ir daryti samprotaujant, kad „gyvulys ne žmogus, gerai bus“, todėl gyvulių tvartai ir arklidės statomos kur pakliūva ir kaip pasisekė. Todėl kaime dažniausiai užtiksi tvartus ir arklides, į kurias niekuomet nepakliūva ne vienas saulės spindulys.

Todėl statant arklides, reikia jas taip statyti, kad abi arklidžių ilgesnės sienos (fasadas) būtų vienodai gerai saulės spinduliams prieinamos. Tokia me klimato, kaip pas mus Lietuvoje, geriausia statyti arklides taip, kad jų išilginių (ilgesnių) sienų viena būtų atkreipta į rytus, kita į vakarus, kitaip sakant, arklidės vienas galas turi žiūrėti į šiaurę, kitas į pietus. Tuomet per visą dieną arklidė bus saulėta. Priešingai, karštuose kraštuose, t. y. Europos pietuose, Afrikoje ir t. t., arklidės ilgesnės sienos turi būti atkreiptos į šiaurės pietus; labai šaltuose kraštuose arklidės statomos rytų ar pietų-rytų kryptimi, tai pareina nuo stipresnių vėjų pūtimo krypties.

4 Arklidžių vidaus dydis.

Arklidžių vidaus dydis privalo būti toks, kad arkliams turėtų jose pakankamai kubinių metrų oro (skaitoma, kad kiekvienam arkliui oro arklidėje reikalinga 11 arklio krūtinės apskritumo kvadratų) ir kad laisvai ten galėtų stovėti ir gulėti. Praktiškai ir skaitmenimis kalbant, reikalinga, kad arklidė būtų 4—5 metrų aukščio (nuo grindų iki lubų) ir kad kiekvienas arklys turėtų gardą nuo 1 m. 50 cm. iki 2 metrų pločio ir 2 m. 50 cm. — 3 m. ilgio.

Jei kartais viename dideliame trobesyje kariuomenės dalis yra priversta įrengti arklidę 100—160 arklių, tai daug geriau šį trobesį pertverti į 2, 3 ar 4 skyrius, negu visus arklius statyti po vienu stogu, be pertvarų. | (Bus daugiau).

Tie, kurių gyvybės niekas negaili.

Neperseniai teko matyti laikraščiuose apie baisią nelaimę, ištikusią Klaipėdos žvejus: išplaukę į jūras keliolika jų taip ir negrįžo, palikdami savo žmonas našlauti ir vaikus vargą vargti... Bet jie pelnė nors tą, kad apie juos parašė į laikraščius, jų pagailėjo, tuo tarpu kai yra žvejų, kurie dirba savo sunkų darbą niekieno nepaguodžiami ir žūsta niekieno neminimi nei gailimi, išskyrus gal tik jų žmonas ir vaikus. Kalbu apie siaurės Ledynuotojo vandenyno žvejus.

Jie išvyksta į jūrą savo nedideliuose žūklės laiveliuose ir plaukia šimtus kilometrų į jūros gilumą.

Plaukimo laikas į žūklės vietą yra tikras kiekvieno igulos laivo poilsis. Keturiolikos valandos darbo ir keturiolikos miego pakaitomis yra vaikų žaidimu palyginus su tuo kas jų laukia. — Su pirmu tinklo užmetimu dingsta miegas ir poilsis. Visas dvidešimt keturias valandas tenka sunkiai dirbti. Žuvis čia pat skrodžiamos, valomos ir kraunamos į ledus. Jeigu žūklė sekasi, tai, kol pabaigia darbą su pirmo tinklo žuvimis, ateina antras. Gauda, skrodžia, valo, vėl gauda ir t. t. ištisas 24 valandas dieną ir naktį be pertraukos, o tokia žūklė tęsiasi keliolika dienų.

Barometras krinta, artinasi audra, laivas supasi, blaškomas vėjo, sūri banga užpila dirbančius žvejus. Termometras rodo 20, 30 ir 40° žemiau nulius. Žuvų sriegai darosi tokie kieti, kad žeidžia rankas kaip stiklas. Žvejų rankos, darinėjančių žuvis, atrodo baisiai. Sunku pažinti ar tai žuvų kraujas ar žvejų. Miegas? Geriausiu atveju pačiumpama dešimt laisvų minučių tarp vieno ir antro tinklo užmetimo, bet dažnai ir to nėra. Žmonės tiek nuvargsta, kad užmiega stati. Kiekvienas žodis bereikalingas, tariami tik reikalingiausi, bet ir tie skamba daug panašiau į šuns urzgimą, negu į žmogaus kalbą. Apie valgi niekas nė negalvoja; valgis jokios svarbos nebesudaro. Visų galvose viena mintis: miegoti.

O koks gi už tą viską užmokestis?

Alga tokia maža, kad žvejui nepalieka nė skatiko, bet jis gauna procentus nuo sugautų žuvų, tatau jį verčia dirbti kartais daugiau, negu išgali. Laivo kapitonas taip pat gauna tik procentus ir todėl taip pat suinteresuotas, kad žūklė būtų gera. Direkcija gali ramiai miegoti uoste, darbu našumas dėl to nesumazės.

A. Žmuidzinavičius.

Žvejai džiovina tinklus.

Kaip mažai žuvininkystės b-vės vertina savo žvejų gyvybę, gali liudyti tas faktas, kad žūklės laivai neturi beveik jokių gelbėjimosi priemonių, bet kas svarbiausia, trūksta jiems žiežirbinių aparatų. Žvejų laivas turi tik maža šviesos aparatėlį, veikiantį daugiausia šešių jūros mylių plote ir tai prie gero oro.

Daugelis laivų žuvo su visa igula, nors juos būtų labai lengva išgelbėti, jeigu žūklės b-vės negailėtų lėšų žiežirbiniams aparatams įtaisyti. Bet kas gailės tokios pigios medžiagos — ir nuolat vis naujo žmogaus. Į klausimą, ar b-vės nesigaili žuvusio laivo, atsakoma: „Tai toks mažmožis — laivai amortizuojasi labai greitai“.

Vienu baisiausių visų plaukiojančių siaurės vandenyse laivų pavojumi yra galimybė užšalti. Jeigu bangos vis didėja, o termometras krinta, kiekvienas vandens lašas virsta ledu. Pasitaiko, kad laivas tiesiog sustoja tarp ledų, ir igulai tenka dirbti 48 valandas be poilsio, daužant ledą kirviais ir dalbomis. Keletas didesnių bangų, keletas didesnio šalčio laipsnių ir jūra gali apkabinti laivą savo amžinu glėbiu ir jo jau nebeišleisti. Taip žūsta laivai siaurės jūrose ir jokia gyva dūšia negali iš ten išsigelbėti.

Kitokie laivai šaukiasi pagalbos S. O. S. signalais. Bet žūklės laivai? Kokiam tikslui? Juk jie taip greitai amortizuojasi.

J. Dk.

Ką turi daryti senesnieji kareiviai?

Nors mūsų kaimuose ir nepergražiausiai vilkti, bet vis tik apdaras geras ir patogus. Naujokas, važiuodamas karinės prievolės atlikti, apsirengia pačiais blogiausiais drabužiais. Kodėl taip daro? Čia yra kelios to blogo įpročio priežastys, o pats įprotis jau senai atsirado. Seniau, kai kariuomenėje reikėjo tarnauti tris su viršum metus, tai jau iš tikrųjų nebuvo reikalo geru apdaru važiuoti. Antra, gal ir dabar, nors metus būva sandėlyje, bet vis tik truputį supelėja. Paskutinę priežastį tenka smulkiau panagrinėti, kaip svarbiausią.

Kaimo jaunuolis, patekęs į kariuomenę, lyg į kokią mokyklą, iš pradžių nekaip jaučiasi. Toj mokykloj būdamas, lavinasi įvairiose srityse, o ją baigdamas, jaučiasi, kur kas daugiau nusimanąs ir jau jam gėda grįžti į savąjį kaimą su tuo pačiu apdaru.

Gauti iš namų pinigų naujam apdarui ne visai lengva; čia tenka visaip tėvams meluoti. Vieni rašo, kad jų drabužius pelės suėdė arba supuvo kuopos sandėlyje; kiti sako, jog buvo pigiai įkainoti, ir ūkvedys pardavė. Dar viena bloga melagystė: kareivis rašo, jog už menkiausią pražudytą daiktą reik brangiai mokėti, ir jam gresia bent pusė metų kalėjimo, jeigu negaus pinigų iš namų. Gavus motina tokį laišką, išpasakoja savo geroms kaimynėms sūnaus nelaimes. Iš to ir susidaro bloga nuomonė apie kariuomenę.

Sunku atitaisyti tą įsisenėjusią nuomonę, bet jeigu mes visi atsarginiai paaiškinsime, kad tai yra grynas melas, tad iš dalies jau būsime atitaisę tą klaidą.

Taigi, parvažiavę, *neišleiskime naujokų su blogais rūbais*. Jie turi atvažiuoti gražiai apsitaikę, tuomet ir mūsų vadams bus maloniau su jais susitikti, ir jiems patiems bus patogiau namo grįžti.

Jaun. pusk. Mikas Jankūnas.

Feljetonas.

Ar ne Valerijonas sugrįžta...

Gusaras Kalnoša, būdamas ganyklose, reikia tiesa sakyti, Pabalių dvare, gavo laišką. Paties tėvo raštas. Taip ir rašo:

„Mielas sūnau Valerijone, rašau tau laišką, ir pasveikinęs nuo visų namiškių, tiek pat nuo dėdinos Agotos, tiek pat ir nuo Pakarklių Valentino (tu gal ir neatmeni —) tas, ką mes pernai avilį vilkome Pagirnio liepon, tiek pat sveikina ir gera mūsų „paslauga“ kaiminka Valerija ir t. t.

Po sveikinimų klosto reikalų posmus... Girdėjau, kaip rašei aname laiške, kad jūsų eskadronas, su visais pulkais, išvykęs į kaimus — ganyklosna, tai reiškia, svietelio tenka matyti. Taigi sūnau, mūsų patieka, gal nužiūrėsi kur nors sau žmoną. Tik be pasogos, tai nė nekalbink. Tokios moka, savo nuplaktu liežuvėliu, prisišlidins paskiau ir su policija neatsikrapštysi. Geriau pasirinkti turtingą. Žinai bent ką gauni. Reikia, sūnau, pačios, oi, reikia. Gyva košė namuose. Motina, vos per slenkstį perlipa, o tos dukterys, kaip skara vėjo pagairėje. Pagaliau ir joms reikia dalios. Tvarka visai suiro. Vakar tas biaurybė katinpalaikis mane net į grieką įvedė. Vakare kalbu penkerius poterius prie švento Pranciškaus... gi žiūriu... katinas lipa tiesiai prie pieno puodynės. „Kyc, žalty!“ — sušukau pačioj poterių pabaigoje. Dėl tokio rupūžgalvio turėjau antrąsyk kalbėti. Kad ir visur jokios tvarkos. Pavasarį dukterys sumanė „morcavinių“ visokių išsi-perinti. Visą penketą vištų sudžiovė. Ir išperėjo, kad juos kur bala — vieni gaidžiokai. Tai ir sakau, kaip viskas eina perniek, kur nėra geros šeiminkės. Tai ir sakau, mielas sūnau, vesk kokią turtingą išsirinkęs. Ten, apie Kauną, visos turtingos esą. Nesnausk. Žiūrėk, kad su pasoga neapkniauktų. Nepasitikėk visokiais vepseliais. Laukiam žmonos ir tavęs!“

Kalnoša paskaitė ir galvą padžiovė. Kur dabar gauti žmoną su turtu ir taip sau nieko? Jeigu tokia netvarka, tai be sukontimo ne ką padarysi. Dairoši.

Pabalių dvaro padaukėj apipešiotų krūmokšnių apdengta stovi pirkelė, su vienintelia drauge klėtimi. Vasaros metu apie trobelę švaistosi riestos nosytės,

juodų plaukų, raudonų, kaip nunokęs pamidoras, koju savininkė Jadvyga — Ramoškos duktė. Valerijonas, su eskadrono arkliais atvykęs į lauką, dažnai mato Jadvygą. Žmonos reikalingumas Valerijono širdį ištepė lyg medumi, į kurį prilipo Jadvyga. Jaučia ir Valerijonas, kad čia, po palaidinės užsegimu, užkliuvo Jadvygos nosytė ir ji pati. Valerijonas jaučia šešto dangaus laimę, nes susipažino su Jadvyga. Susipažino ir sutarė. — Vakare dešimtą valandą Valerijonas atvyks į klėtį.

Taip likimas gal lėmė, kad judviejų sutartį nugirdo motina.

Sutemus dangus juodais lopiniais sulopytas, mėnuo, kaip vagis, landžioja tarp debesų, o Valerijonas, net kvapą sukaustęs, šliaužia prie klėties. Net pentinus apskė skurliais. Pasiklausė. Tylu, kaip jaujoje. Pabeldus į duris, tos kaip koks automatiškas įtaisas greit atsidarė. Klėty tamsu, o lova, kaip karstas, riogso pačiame kampe.

Valerijonas surinko jau seniai sustatytą širdies statūtą. Stovi prie lovos ir patylomis lepsi: ... — Jadvyga, a... Jadvyga! štai aš tavo Valerijonas atėjau, kaip buvome sutarę. Girdi, a... brangioji pupup... pupsikiuk!

— Aikš čia pas mane — kviečia Jadvyga. Valerijono širdis šoka po krūtine, kaip varlė įkritus į batą. Atsisėdo Valerijonas ant lovos krašto.

— Tai ką pasakysi, brangus Valerijone? — klausia Jadvyga.

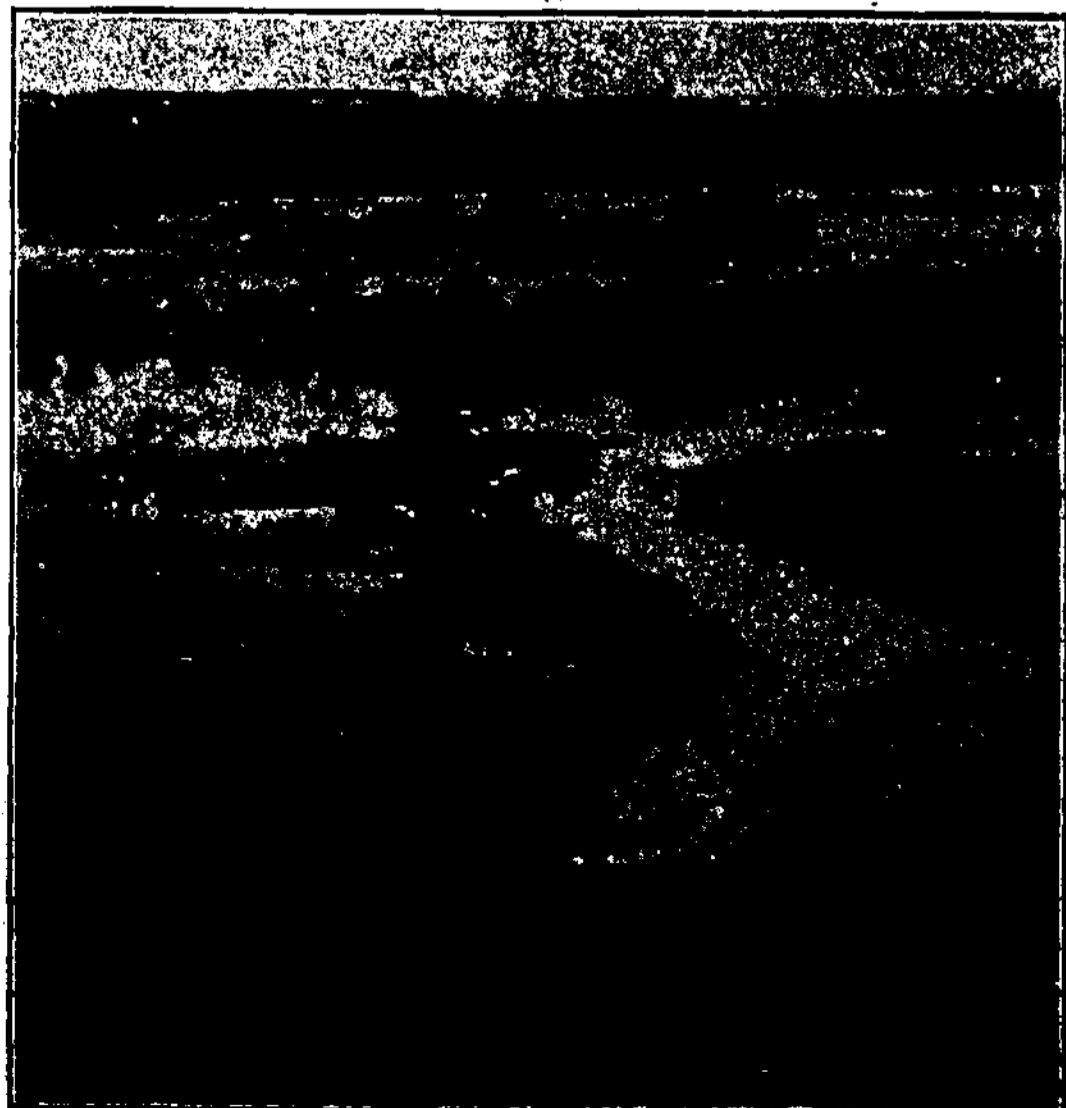
— Tai, mat, brangi Jadvyga, aš noriu... noriu, vadinas, rimtai pasikalbėti... aš noriu pasakyti, kad mano tetis liepia vestis. Namuose, — sako, — baisi netvarka... katės pieną taško... žodžiu, labai reikia man šeiminkės — prakaitą nuo kaktos nušluostęs pabaigė Valerijonas.

— Ar tu nori vesti? — klausia Jadvyga.

— Man labai reikalinga žmona, tad ir vesti reikia — tvirtina Valerijonas ir glosto Jadvygos veidą. — Kad ji bala koks šiurkštus, — mano sau Valerijonas.

Nemunas Birštono apylinkėj.

Verknė (Alyt. ap.). Ji įteka į Nemuną ties Birštonu.

— Tai tu mane tuojau vestum? — kvočia Jadvyga.

— Tuoju, pupsikiuk, tuoju, nes už trijų mėnesių baigiu tarnystę, o be žmonos — sako tėvas — ir nosies neparodyk, — poškina Valerijonas.

— Dieve brangus, — atsiduso Jadvyga, — na gerai, išeiname ant prieklėčio.

— Tai... kad gali tavo motina pamatyti, — aiškina Valerijonas.

Išėjo abu, pažiūrėjo į viens kitą.

?? ? ! ! !

— Matai, vaikeli, aš maniau, kad tu nori suvilioti, — kalba „Jadvyga“ — Jadvygos motina.

— Aaaa... ką aš matau?! — ir pasileido Valerijonas zovadu į krūmus.

— Palauk, nebijok, aš tuoju atvesiu Jadvygą, nebijok ženteli, — šaukė Jadvygos motina, o Valerijono tik suskambėjo pentinai, kibirkštis žybtelėjo ir pradingo krūmuose.

Motina papasakojo, pirkioj uždarytai Jadvygai, visą istoriją.

— Dievas buvo davęs žentelį, vestuvės, kaip rankeje, tik per mano kalnę viskas vėjais nuėjo! — aimnuoja Jadvygos motina.

— Tu man širdį kaip smailia yla perdūrei — ašarodama išmetinėja Jadvyga — dabar jau būčiau Kalnošos žmona. Ai, ai — vis tu su savo sumanymais.

Ir dabar, kai saulė nulipa į mišką, griežlės maršus groja, išeina Jadvyga į krūmus, ir, kai eskadrono arkliai žvangina po dobilus, žiūri į gandra, kurs raudonas kojas rodo pelkės piliečiams, Jadvyga vis mąsto, ar ne Valerijonas ateina vesti prie šliubo.

Liudas Viliamėlis.

Aviacijos dienos darbai.

Vargu ar rasis nors vienas Lietuvoje žmogus, kuris nebūtų matęs skraidančių aukštai erdvėje mūsų lėktuvų, gerėjęs jų vikrumu. Aš čia noriu suteikti nors trumpučių žinių iš mūsų dalies kasdieninių darbų.

Vasaros metu apie 2—3 val. ryto karo aerodrome prasideda lakūnų — mokinių praktiški skraidymo darbai. Mašinos, ramiai stovėję angare, išvežamos oran. Greitai pasigirsta ūžesys ir lėktuvai vienas paskui kitą prieš vėją kyla aukštyn. Atlikę skirtus pratimus, jie vėl prieš vėją leidžiasi žemyn. Taip tęsiasi nepaliaujamas urzgesys ir darbas jaunų lakūnų iki 6—7 val. ryto.

Mokiniams nustojus skraidyti, aerodroman atvažiuoja automobiliais ir motociklais senieji lakūnai. Motoristai išstumia iš angaro mašinas, bando motorus. Ūžimas ir tarškėjimas būna kur kas stipresnis, negu pirmiau. Praeiviai sustoję žiūri į kylančius vikrius „paukštelius“. Čia lakūnai daro foto nuotraukas, atlieka įvairius perskridimus. Tik apie 2—3 v. p. p. aerodromas nurimsta. Po pietų darbas vėl tęsiasi iki 19—20 val. Kai kada esti ir nakties skraidymo pratimai.

A. Freidoje judėjimas prasideda daug vėliau. Lygiai 7 val. ryto prie aviacijos dirbtuvių suskamba skardus balsas; tai ženklas, kad dirbtuvėse pradėti darbai. Dirbtuvės sueina darbininkai — specialistai, pradeda judinti sustingusius raumenis ir paleidžia darban įvairias mašinas, k. a. tekimo, obliavimo, pjaustymo ir kitas. (Mašinos sukamos elektros energija). Dirbtuvėse remontuojamos sugadintų lėktuvų dalys.

Laisvalaikiu einant pro kareivines, girdėtis gitarų, mandolinų, gramafono ar radio ruporo balsai. Prie kiekvienos kareivinės yra gražiai sutvarkytas darželis.

Vyr. pusk. St. Čepulis

Balsas iš atostogų.

Iš čia, kur avižos, pupos ir rūtės žalioja, kur basos gražuolės taip širdį vilioja, siunčiu sveikinimą jums, kurie ten akmenuotose gatvėse batus plėšiate, šventadieniais tėveliams ir Marytėms laiskus rašote, kinomatografams ir kitiems miesto monams litukus lengvai leidžiate, žodžiu, visiems nenutraukiamai stipriais ryšiais pririštiems prie tarnybos. Man, matote, pasisekė tuos ryšius nors ne visai nutraukti, bet, taip sakant, gerokai ištempti — pailginti, kad net savąjį kaimą pasiekiau.

Dar vos tik kelias dienas teišbuvau tarp miškų, laukų, todėl dar nesuspėjau visur būti, viską apžiūrėti. Mačiau tik tai, kad rugiuose jau pradeda dygti gubos. Dalgiai ir dainos tik skamba, tik skamba. Piovėjų staiga užklupus zuikis pašoksta ir, pamatęs jau tuščią aplinkui lauką, dumia kur akys neša juoko ir šauksmo lydymas. Kam juokai, matote, o kam net kinkos dreba.

Pievos, kur jau nušienautos, tai lyg gero skutėjo švariai nuskustos. Iš tolo matyt kažkas, lyg moterėlė su balta bliuskele pasilenkusi kažko ieško. Pamanai, kad šakneles įvairioms „liekarstvoms“ renka. Tik prisitartinęs pažiūri, kad tai ne moteris, o jis, tas amžinas varlių prišas. Ilgomis, raudonomis kojomis lėtai matuoja pievą, nė kiek nesikarščiuodamas, kad čia pat krenta jo „kepti balandžiai“; matyt, pakankamai jų turi. O tos vargšės varliukės neturi kame pasislėpti. Pavojui ištikus, tik šokinėja vietoje savo nenaudai. Kita ir pašokti negali, nes kai vieną rytą ji ramiai sau sėdėjo žolėje, gėrėjosi sužavėta pievos gražumu, staiga sublizgėjo, suskambėjo beširdis dalgis ir nuo to laiko nabagė liko be vienos užpakalinės kojytės.

Sekmadienį linksminomės susirinkę viso kaimo jauniukai: žaidėm, dainavom. Galop daugumas ir pašokti užsigeidė. Bet kaip šoksi, jei nėra muzikos. Ogi žiūrime iš kito galo kaimo ateina dėdė Bareika smuiką nešinas. Tai visų mylimas, malonus ir linksmas senelis, labiau mėgstas pabūti jaunųjų tarpe, negu su savo vienmečiais. Jei paskutiniai jam juokais tai priki, ša, jis atsako: „Žinau, ką darau — su kokiais sutapsiu, toks ir pats tapsiu“. Dabar visi šoko prašyti jį, kad pagriežtų. Senis ėmė lyg atsikalbinėti, o čia juokiasi sau po ūsais, nes kam gi būtų smuiką nešęs, jei griežti nemanytų.

Ir po valandėlės jau dūksta viso kaimo žinoma linksma polka, paties dėdės Boreikos kompozicijos. O poros jau sukasi kaskart didesniu tempu. Prisideda daugiau jaunimo, ir šokis eina smarkyn ir smarkyn. — Pagaliau jau smuikas pavargsta, tarytum pasigailėdamas šokančiųjų, ir vis įspėja:

„Jonai gana, leisk Viktutę.

Atmink, kad ryt rugiapiūtė...“ bet Jonas nė girdėti nenori, ir Viktutė mažiausio nepasitenkinimo neparodo, lengvai, lyg paukštytė, sau skrenda. Veidelis visas raudonas, susilęs. Kai šokio viesulas kiek nurimsta, ji pataiso savo geltonus plaukus, su žalia rūta ir šilko kaspinais, į storą, ilgą kasą įpintais, ir toliau sukasi.

Pradėjus temti, visi skirstosi, nes ryt saulutę jau rugiuose reikės pasveikinti.

Džiaugiuosi kaime apsilankęs, nes kaimas, be visų kitų savo gerų ypatybių, yra dar geriausia darbštumo ir taupumo mokykla. Laikrodis čia tik papuošalas, nes žmonės valandų nežiūri, nuo tamsos ligi tamsos dirba, kruta, o ir centas čia „brangesnis“, negu mieste litas.

Tiesa, turiu dar pasakyti, kad pieno kaime, yra kiek tik dūšia trokšta ir įvairiuose pavidaluose: ir kietame, ir minkštame, ir skystame. Grybų ir vaisių dar nėra, bet nuo uogų tai ne tik vaikų, bet ir suaugusių burnos mėlynos.

K. Kavičius.

Kariškas jaunimo paruošimas.

Pernai Lietuva šventė pirmojo savo nepriklausomojo gyvenimo dešimtmečio sukaktuves. Tas pirmasis mūsų gyvenimo dešimtmetis buvo ypatingai sunkus

Čia Lietuva dar, kaip pavasarį ant kalno viršūnės išdygęs ir be ramsčio augęs jaunutis medelis vėjo pučiamas, linksta tai vienon, tai kiton pusėn, o audrai užėjus palūžta, taip ir ji įvairių karo audrų blaškoma ir, būdama be jokio ramsčio, kaip tas medelis, turėjo linkti į visas puses, arba net didesnei audrai užėjus ir visiškai palūžti. Bet nors šios baisios audros ir nuplėšė nuo to jauno medelio — Lietuvos — šakas: Vilnių, Gardiną, Suvalkus..., vis tik nepaprasta mūsų drąsa ir pasiryžimu pats medelio liemu — pati Lietuva — išliko nepalaužta ir dar, daug kartų jos gerųjų sūnų krauju laistoma, pradėjo augti ir bujoti....

Dabar, pasibaigus pirmajam mūsų nepriklausomo gyvenimo dešimtmečiui ir žengiant į antrąjį, Lietuva, sekdamą kitų didesniųjų ir kultūringesniųjų valstybių pavyzdžiu, pradeda bendrai teikti kraštui daugiau visokeriopos kultūros ir pati tobulėti.

Visų pirmiausia pats valstybės išsilaikymas yra kariuomenės rankose — nuo jos pareina tos ar kitos valstybės gyvavimas. Todėl dabar yra svarbu, kad kiekviena valstybė turėtų savo gerai išlavintą bei paruoštą kariuomenę. Kariuomenės bendras geras sutvarkymas pareina nuo daugelio aplinkybių, nuo turėjimo gerų vadų ir nuo įvairių kitokių sąlygų, kurios gali būti ar geros ar blogos. Lietuva, palyginant su kitomis didelėmis Europos valstybėmis, yra nedidelė ir jos laisvės apgynimui reikia turėti nors iš tų dviejų milijonų esančių jos ribose žmonių keliasdešimt tūkstančių gerų karių ir sąži-

ningų vadų. Bet vis tik vienos iš tokio didelio skaičiaus sudarytos kariuomenės visai Lietuvos valstybei apginti dar permaža, nes kaimyninės valstybės už mus yra kur kas stipresnės ir daugiau ginkluotos. Tačiau nugalėjimą lemia ne ginklai, ir ne kariuomenės skaičius, bet narsumas ir sumanumas. Todėl svarbiausia, kad mes, turėdami nedidelę savo kariuomenę, būtume gerai pasiruošę tėvynę ginti. Bet vis tiek vienos kariuomenės jėgomis mes atsispirti negalėsime. Todėl reikia ieškoti kitokios išeities. Reikia kaip nors įgyvendinti visoje tautoje karingumo jausmą ir arčiau supažindinti, ypač bręstančią jaunuomenę, su kariškais dalykais: ginklais ir rikiuote, o toliau ir su tuo, kas mokoma kariuomenėje. Kai kiekvienas valstybėj žmogus bus susipažinęs su ginklu ir mokės jau jį valdyti, bus kur kas sunkesnis ir pavojingesnis priešų kėsinimasis.

Kitose didesnėse valstybėse praktikuojama kariškas jaunimo paruošimas. Ir Lietuva, suprasdama jaunimo kariško paruošimo reikšmę ir pasekdamą kultūringesniųjų valstybių pavyzdžiu, įveda tokį laisvą jaunuolių karišką paruošimą, kuris jau antri metai Lietuvoj gyvuoja.

Dar šis paruošimas plačiai Lietuvoje nėra įgyvendintas; dabar juo užsiima tik mūsų mokyklų bei gimnazijų (ir tai ne visų) paaugęsi mokiniai, bet ateity numatoma šį karišką par. praplėsti plačiau Lietuvoj ir įtraukti į šį brangų valstybei darbą platesnius jaunuomenės sluoksnius.

Reikia manyti, kad Lietuvos jaunuomenė šiam sumanymui irgi pritaris ir drauge su mokiniais, pasilėsusiems per vasarą, stos laisvųjų karių eilėn ir varys bendrąjį darbą.

Jonas Velička.

Žodis gerb. „Kario“ bendradarbiams.

Man, išėjusiam į atsargą, norėtusi tarti kelius žodžius „Kario“ bendradarbiams, su kuriais teko susipažinti dirbant „Karyje“.

Į „Kari“ rašyti pradėjau 1926 m. Aktingesni mano rašinėjimo metai yra 1926, 27 ir 28 m.

Man labai dabar malonu prisiminti visus karius ir „Kario“ korespondentus, su kuriais teko dalyvauti, ruošiant literatūros vakarus, koncertus bei šiaip kur susitikti.

Tie keturi su viršum metai, kariuomenėj gyventi, rodosi, labai greitai prabėgo, ir dabar nuo gegužės m. 1 d. palikau laisvai samdomu tarnautoju karo įstaigoje.

Gerbiemieji „Kario“ bendradarbiai, ar tikėsit man, kad dabar kažko mano širdis nerami, kažko vis ilgisi, kažin ko gailisi, ar kariškos uniformos, ar tos kariškos nuotikos, kuria gyvenau, būdamas karys.

Nors likau piliečiu, nors nusivilkau karišką mundurą,

bet dar tikiuosi su gerb. „Kario“ bendradarbiais palaikyti tuos malonius santykius, kurie tarp mūsų užsimezgė. Aš manau tuos malonius santykius su Jumis palaikyti „Kari“ skaitydamas ir, nutvėręs laisvą valandėlę, į jį rašinėdamas.

Prisipažįstu, Gerbiemieji, kad nors trumpą laiką „K.“ bendradarbiauju, bet jau teko neužtarnautų nemalonumų sutikti, teko daug ką širdimi jausti. Tuos visus nemalonumus aš stengiausi kuo greičiau užmiršti.

Tad, atsisveikindamas su Jumis, malonūs „Kario“ bendradarbiai, išeidamas į atsargą, norėčiau jums palinkėti sėkmingos darbuotės sunkiame mūsų karo spaudos darbe ir norėčiau, kad mūsų per „K.“ užmegsti santykiai vis tvirtėtų, vis augtų, o mūsų „Karys“ vis gražėtų, vis tobulėtų, vis skaitytojų skaičius augtų. Iš to mums patiems ir mūsų Tėvynei didelė nauda būtų.

J. Variakojis.

Prūsų kariuomenėje prieš 100 metų.

Slenka diena po dienos, metai po metų. Keičiasi laikai, keičiasi visuomenės santvarka, keičiasi papročiai. Viskas tobulėja, visur matoma pažanga. Taigi kariuomenės tarnyba irgi kitokia seniau buvo. Po paskutinio Lietuvos — Lenkijos padalinimo (1795 m.) dalis Lietuvos teko rusams, bet nemaža dalis teko ir Prūsų karaliui. Apie tarnybą rusų kariuomenėje papasakodavo mūsų seneliai. O tarnyba buvo labai ne linksma. Anais laikais tarnyba tęsėsi apie 25 metus. Visuotinės karinės prievolės — kur kiekvienas pilietis būtų praėjęs nors ir neilgą karišką paruošimą — tuo laiku nebuvo. Ji buvo įvesta tik panaikinus baudžiavą (po 1861 m.). Kiekvienas dvarininkas pristatinėdavo kariuomenėn tam tikrą skaičių jo priklausančių žmonių. Suprantama, kad dvarininkas stengdavosi nusikratyti labiau nepatikimų. Paprastai tokį „rekrutą“ užpuldavo nakčia bemieganti, suriūdavo ir pristatydavo kariuomenės dalin. Kad tokis „naujokas“ nepabėgtų — jį siūsdavo kaip galima toliau nuo savo krašto. Su kareiviais elgdavosi labai žiauriai.

Kiek kitaip buvo tuolaikinėj Prūsijoje. Čia kiekvienas pulkas gaudavo papildymą iš tam tikros karo apygardos „kantonemento“. Dažniausiai tai buvo pulko stovėjimo apylinkė. Kareiviai buvo samdomi. Tarnyba tęsdavosi 20 metų. Kiekvienas įstojantis kareivis gaudavo užmokestį „rankpinigius“, kurių mokėdavo iki 200 talerų (apie 1500 litų). Reikia pasakyti, kad tais laikais tai buvo geroka pinigų suma. Bet vis dėlto tokių „savanorių“ nedaug susirasdavo. Tuometinėje Prūsijos kariuomenėje tarnavo apie 225.000 vyrų, taigi kasmet reikėjo papildyti apie 11.250 žmonių. O trūkstantį skaičių papildydavo įvairiais būdais. Dažnai neturtingi tėvai parduodavo kariuomenėn dar mažą vaiką. Tokie būdavo iš anksto įtraukiami į pulko sąrašus ir vadinami „kantonistais“. Kad išsiskirtų iš paprastų piliečių, jie dėvėdavo ant kaklo raudoną skarelę. Kitus tam tikri agentai įvairiais būdais prikalbinėdavo, dažnai nugirdydavo, įduodavo „rankpinigius“ ir tuo būdu priimdavo. Gana dažnai atėdavo įvairūs pasaulio perėjūnai ir įvairūs nusikaltėliai. Dažnas jų nuo budelio virvės ir kartuvių čia globą rasdavo. Buvo ir svetimų valstybių dezertyrų. Kartais gausingesnių šeimų vyrus ir prievartą imdavo.

Aišku, kad tokią „gražią kompaniją“ ir suvaldyti netaip lengva būdavo. Užtat ir bausdavo nesigailėdami. Kiekvienas karininkas ir „kapralas“ (puskarininkis) be kardų nešiodavosi dar geroką lazda, kuri dažnai kareivių nugaras „glostydavo“. Prūsų kariuomenėje buvo net patarlė, kad kareivis turi labiau bijoti kapralo lazdos, negu priešo kulipkos.

Kariuomenė buvo talpinama privačių žmonių butuose. Buto savininkas turėdavo kas ketvirta diena duoti kiekvienam kareiviui po bulkelę duonos ir kas dešimta diena tam tikrą pinigų kiekį kitą maistą pirkti. Pinigų duodavo labai mažai, užtat tekdavo retkarčiais ir pabadauti.

Grenadieriai buvo aprenkti taip: turėjo pusbačius ir kurpes, baltas zamšines kelnes ir mėlyną mundurą. Munduro kalnierių buvo toks aukštas, kad siekė ausis. Rūbai buvo siuvami taip, kad gerai kūną aptemptų. Ant galvos dėvėjo labai aukštas grenadierių kepurės.

Ginkluoti buvo sunkiais, užtaisomais per laibgalį, šautuvais. Prie diržo per dešinę petį kabėjo

kardas, per kairį — šovinynas. Be to, turėjo ir kuprines.

Viskas buvo taip suvaržyta, kad ne tik suktis, bet ir kvėpuoti buvo sunku. Pagrindinis mokymas būdavo baigiamas per pirmą pusmetį. Visas mokslas — tai iškilnių maršu eiti, šautuvą užtaisyti ir gražiai prie peties prisidėti. O ar šaudyti moka — į tai niekas dėmesio nekreipdavo. Mums gal atrodyti, kad tai labai lengvas daiktas pavaikščioti ir šautuvą užtaisyti, bet tai ne taip jau paprasta. Ypač nelengva buvo šautuvus užtaisyti. Pats šautuvus buvo labai sunkus.

Tokių šovinių, kaip mes dabar turime, tuomet nežinota. Parako užtaisas ir švininė kulipka buvo susukti į popierinį „šovinį“. Prieš užtaisant nukasdavo to „šovinio“ galą, supildavo paraką, užkimšdavo stipriai paties „šovinio“ popiera ir tuomet įkaldavo kulipką.

Be kita ko, priimant į kariuomenę žiūrėdavo, kad kareivis turėtų gerus dantis, nes „nukąsti šovinį“ netaip jau lengva.

Baigę tokį „naujokų mokymą“, būdavo išskirstomi į kuopas ir čia prasidėdavo jau daug laisvesnis gyvenimas. Laisvo laiko turėdavo gana daug, tai beveik visi eidavo uždarbiauti prie įvairių darbų.

Atsižvelgiant į tokią mišrią kariuomenės sudėtį (greta vokiečių ir prūsų lietuvių dažnai galima buvo sutikti rusų, švedų, prancūzų, italų ir kt.) dažnai pasitaikydavo ir pabėgimai. Užkirsti bėgimui kelią, svetimšaliai būdavo pridudami vietinių priežiūrai. Jie buvo guldomi su vietiniais į vieną lovą, o kapralas (puskarininkis) naktį kas valandą tikrindavo. Arba vėl stengdavosi apvesdinti su vietinėmis moterimis.

Pabėgus kareiviui, buvo šaunama iš patrankos. Tuomet visi, kas gyvas, subruzdavo pabėgėlį gaudyti. Gaudydavo ne vien kariuomenės dalys, bet ir civiliai žmonės. Už pagavimą dezertyro buvo skiriama pinigine dovana — 10 talerų; priglaidusis pabėgusį arba jo nesulaikęs mokėdavo 20 talerų pabaudos. Kareivis gi, kurio globai buvo pavestas pabėgėlis, būdavo skaudžiai baudžiamas. Dažniausiai jis buvo varomas „per šerengą“: išrikiuodavo kuopą linijon, tarp pirmos ir antros eilės padarydavo taką, kiekvienam kareiviui duodavo po lazda, kaltąjį pervarydavo bent trejetą kartų tarpe taip išrikiuotų žmonių, o šie jį mušdavo lazdomis. Kad kaltasis mušamas negalėtų greitai bėgti, priešais jį eidavo nuogu kardu, prikištu prie jo krūtinės, kapralas.

Bendrai, kareiviai buvo laikomi žemesnės rūšies žmonėmis, su kuriais niekas pasipažinti ir draugauti nenorėdavo.

Taigi, nemaža laiko praėjo, kol kareivis pasiekė savo dabartinio garbingo tėvynės gynėjo vardo.

G.

Kareivi, šauly ir šiaip jau jaunuoli!
Pats skaityk „K A R Y S“
 ir kitus ragink jį skaityti.
 „KARYS“ nuo liepos mėn. 1 d. iki
 metų galų kainuoja tik 4 lt.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

— **Paskaita.** Liepos mėn. 16 d. atskiros pėstininkų kuopos kareiviams agr. p. Virbickas laikė paskaitą apie koperaciją ir jos reikšmę. Paskaita buvo gana įdomi ir pritaikinta Lietuvos koperacijos dešimtočio jubiliejui.

— **Liktinių puskarininkių bendro lavinimosi mokykla.** „Kario“ puslapiuose jau ne kartą teko skaityti apie likt. pusk. mokyklų reikalingumą arba jų kūrimąsi įvairiose dalyse. Nors atskiros pėstininkų kuopos puskarininkiai tokie mokyklai karštai pritarė, tačiau gyvendami mažoje kariuom. dalyje ligi šiol tokios mokyklos nepajėgė susiorganizuoti.

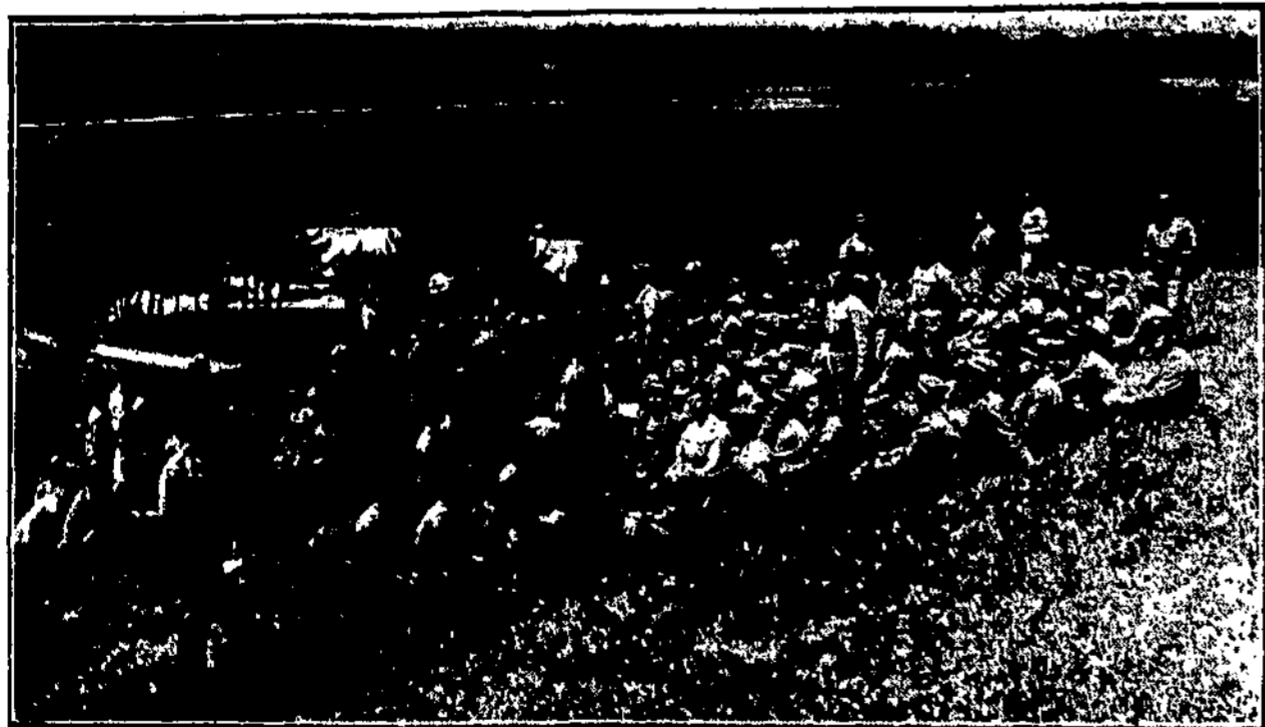
Bet šiomis dienomis į pagalbą atėjo dalies karininkai su kuopos vadu majoru Kazlausku priešaky ir senas troškimas įvyko faktų. Liepos mėn. 22 d. liktinių puskarininkių mokykla atidaryta. Mok. vedėju yra leit. Meškauskas.

V. s. p. Grigoras.

2 p. pulko mōkomoji kuopa vasaros stovykloje.

Ties savo palapinėmis.

Statutų pamoka.

Pietų metas.

4 artilerijos pulkas. Liepos mėn. 23 d. ir rugpiūčio 1 d. pulko kariams miesto kine „Palas“ buvo rodoma filmos „Mirties paradas“ ir antrąjį kartą „Naujųjų paradas“. Abi filmos iš Amerikos kariuomenių gyvenimo. „Mirties parade“ kareiviams teko matyti originališkų kautynių iš didžiojo karo prancūzų-vokeičių frontuose.

B. J.

1-mas gusarų D. L. K. Jonušo Radvilos pulkas. Rugpiūčio pradžioje grįžta eskadronai iš ganyklų. Baigėsi gusarų „kurorto“ dienos. Visų kareivių veidai saulės įdegti, energingi, žvalūs.

Pulkų krautuvė. Ėmus vesti pulko krautuvę karininkui Šeblovinskiui, ji tapo žymiai geriau sutvarkyta. Nors krautuvė yra tolokai nuo gatvės, bet ir civiliai dažnai perka pulko krautuvėje. Teko girdėti iš civilių: „Suprantama, jei mūsų koperatyvai taip būtų vedami, jų pasisekimas būtų užtikrintas“.

Mandagūs pardavėjai, greitas patarnavimas, švara, tai požymiai pulko krautuvės, kuriuos puikiai įgyvendina krautuvės vedėjas ir pardavėjai.

V. p. Dovydėnas.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas. Liepos 25 d. Vyriausiojo Štabo viršininkas aplankė pulką. Aikštėje išrikiuotą pulką smulkiai apžiūrėjo ir apklausinėjo skundų. Skundų kareiviai neturėjo. Po skundų apklausinėjimo, pro Vyr. Št. v-ką praeita iškilinės maršų. Po to, p. viršininkas apžiūrėjo pulko virtuves, ragaudamas pagamintų kareiviams pietų, susipažino su kuopų kareivinėse patalpomis ir kuopų bei pulko įvairiais sandėliais.

Remontas. Pulko kareivinėms bei trobesiams atliekama nemažas remontas. Nuo plento pusės kareivinių rajonas aptveriamas stipria, gražia tvora.

Kitais metais kareivinėse remontą atlikdavo rangovai, bet šiemet visus darbus atlieka pulkas savo įėgomis. Užtat valstybei, pagal apskaičiavimą, kaštuos apie 50% pigiau, negu kad rangovams būtų buvę atiduoti darbai.

Žaltynas. Vienas pulko karininkų iš Varėnos poligono nargabeno du žalčius, kurių vienas turi apie metra ilgio. Pulko parke šiems gyvūneliams padaryta tam tikra patalpa, kur jie ir suleisti. Dabar švietimo vadovas rūpinasi tinkamai žalčiukus užlaikyti, kad jie ir paliktų parko nuolatiniais „gyventojais“. Laisvalaikiais prisirenka ju pasišiūrėti ne tik daug kareivių, bet ir miesto piliečių.

Vtn.

Cirkas Kauno įgulos kariams.

Rugpiūčio mėn. 3 dieną dabar gastroliuojančio Kaune cirko direktijos malonių sutikimu ir palankumu buvo leistas dienos seansas vien tik kariams, papiginta norma. Karininkai ir jų šeimos gavo papigintas vietas, o kareiviai visai nemokamai. Kareivių vietas apmokėjo pati Kr. Ap. Min.

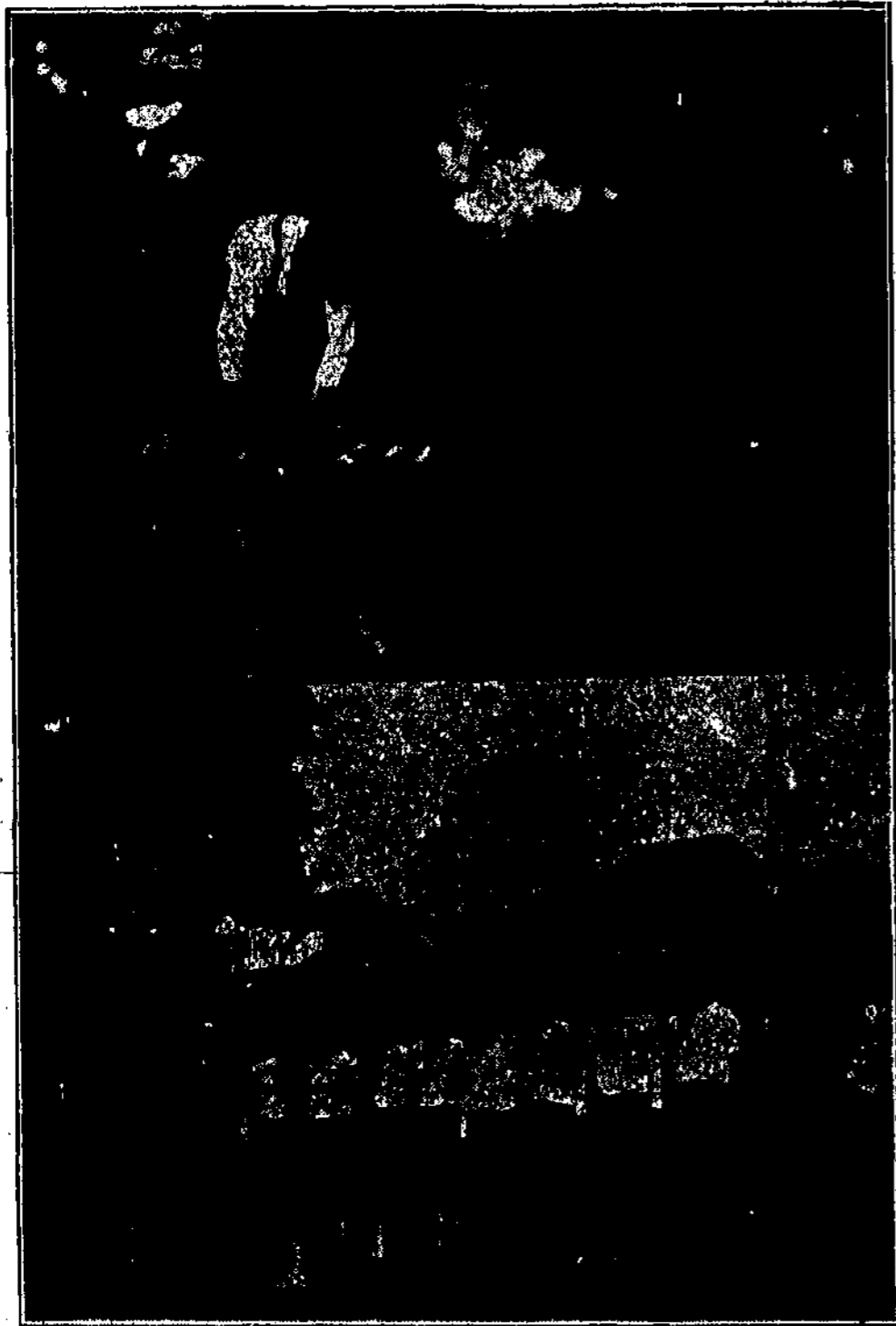
Didesnė Kauno įgulos kareivių dalis tą dieną turėjo progos pamatyti įvairių dresiruotų žvėrių (liūtų, tigrų, jūros šunų, lokį, bezdžionę, dramblių) ir arklių. Gražių ir įdomių buvo akrobatikos, jodinėjimo numerių. Kareiviai ne tik stebėjosi, gardžiai pasijuokė, bet ir pamatė, ko gali žmogus pasiekti pats treniruodamasis ir gyvulius bei žvėris treniruodamas.

Sporto kronika

Vinča vėl laimėjo. Š. m. liepos 6 d. Brooklyne įvyko bokso rungtynės tarp Vinčos ir Jack Visnicka (serbas). Ši kartą Vinča turėjo rungtis su daug sunkesniu ir techniškai geresniu už save boksininku. Bet Vinčos keturi ir tikslūs smūgiai privertė serbą kėlius kartus paliesti grindis, o šeštam runde sudavė lemiantį smūgį. Po to rungtynės buvo nutrauktos ir Vinča paskelbtas nugalėtoju.

Ši kartą Vinča rodė geresnę techniką ir laimėjo be jokio nuovargio.

Iš mūsų karių gimnastikos.

Švedija — Latvija. Š. m. liepos 28 d. įvyko tarpvalstybinės futbolo rungtynės Švedija — Latvija. Švedija buvo tikru šeimininku aikštėje ir lengvai sumušė savo priešą — Latviją 10:0 (3:0).

L.D.S. — 8 p. pulkas. Š. m. liepos 21 d. įvyko futbolo rungtynės tarp Šiaulių miesto futbolo komandos L.D.S. ir 8 p. p. Vienodai žaidžiant, pirmas puslaikis baigėsi lygiomis 2:2. Antram puslaiky pulkas kiek pavargo ir tuo pasinaudojo L.D.S., įvardama tris golus ir kartu laimėdama rungtynes santykiu 5:3.

Makabi — K.S.K.A.L. Š. m. liepos 27 d. įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp „Makabi“ A.L. ir K.S.K.A.L. K.S.K. žaidė su 5 atsarginiais ir pralaimėjo sustiprėjusiai „Makabi“ rezultatu 4:1 (4:1).

L.F.L.S. A.L. — L.F.L.S. I. (Mariampolė) Š. m. liepos 28 d. Mariampolėj įvyko futbolo rungtynės tarp vietinės komandos L.F.L.S. I ir Kauno L.F.L.S. A.L. Kauniškiai, mažai stengdamiesi ir žaisdami geriau už priešą, lengvai laimėjo rungtynes santykiu 5:3 (4:1). Rungtynės buvo gana žiaurios, ir keli žaidėjai buvo pamušti.

Tilžė — Klaipėda. Š. m. liepos 28 d. Tilžėje įvyko tarpmiestinės futbolo ir lengvosios atletikos rungtynės. Rungtynės praėjo gyvai ir buvo susirinkę daug žiūrovų.

Tilžiečiai, būdami geresni lengvojo atletikoje, nugalėjo klaipėdiečius. Tilžiečiai surinko 57½ taškus, o klaipėdiečiai tik 38½.

Po lengvosios atletikos rungtynių įvyko futbolas. Per visą žaidimą klaipėdiečiai buvo didelį persvaroj ir užsitarnavę laimėjo santykiu 8:5 (3:2).

Ši kartą Klaipėdos rinktinė susidėjo visai iš kitų žaidėjų, negu tie, su kuriais žaidė prieš Kauną, nes tą dieną Klaipėdos rinktinė žaidė kitur.

V. J.

5 p. pulkas — Makabi A.L. 2:2 (0:2). Rugpjūčio mėn. 1 d. rungsi 5 p. pulko I futbolo k-da su Kauno „Makabi“ A.L. Pirmas puslaikis baigiamas 0:2 „Makabi“ naudai. Antram puslaiky „Makabi“ daugiau pavargsta už kęstutiečius ir nebepajėgia žaidimą atstumti nuo savo vartų. Kęstutiečiai tuo pasinaudoja ir be to parodo žymiai geresnį žaidimą.

V. p. Salėm.

Kauno „L.F.L.S. A — 4 art. pulkas 1:4 (1:2). Liepos mėn. 28 d. Vilkaviškyje pulko aikštėje, įvyko draugiškos futbolo rungtynės.

Pirmąjį puslaikį svečiai žaidžia palankiose oro sąlygose. Todėl iš pat pradžių jie turi mažą persvarą.

Antrąjį puslaikį, nors pulkui buvo palankios sąlygos, bet pavargę po praėjusios dienos rungtynių (vienas pulko žaidėjai — sveikatiečiai žaidė prieš Kauno Spartą, kiti K.S.K. — Kultuje prieš Makabi), puolėjai žaidė be energijos ir susižaidimo. Ir per visą puslaikį Lingis ir Glugauskas įmušė tik po vieną golą. Keletas gražių progų buvo neišnaudota. Rungtynės baigėsi 4:1 pulko naudai.

Bentūras.

Pionieriai — 2 oro eskadrilė 3:3 (1:1). Liepos 28 d. 5 p. pulko aikštėj įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp pionierių ir 2 oro eskadrilės.

Iš karto žaidimui vadovauja pionieriai, bet golo neįstengia įmušti. Prieš pirmo puslaikio galą pionieriai įmušė pirmą golą. Eskadrilė netrukus rezultatus išlygino.

Antram puslaiky eskadrilė įvarė 2 golus. Baigiantis puslaikiui, smarkiu susigrūdumu prie eskadrilės vartų, pionieriai rezultatus išlygino. Rungtynės baigėsi 3:3.

St. Čepulis.

1-mas pėst. D. L. K. Gedimino pulkas. Liepos mėn. 27 d. įvyko pulko sporto aikštėje futbolo rungtynės tarp pulko ir Ukmergės „Makabi“ II-rų komandų. Rungtynių pradžioj buvo matyti, kad „Makabi“ pralaimės. Nors II komanda rungsi, bet buvo keletas žaidėjų iš I komandos. Pirmame puslaikyje „Makabi“ gauna 5 golus. Antrame — po didelio pasiryžimo — „Makabi“ įmuša pirmą golą pulkui, o vėliau pulkas įmuša dar 2 golus. Rungtynės baigėsi 7:1 pulko naudai.

Liepos mėn. 28 d. įvyko futbolo rungtynės tarp 1 pėst. pulko I komandos ir Ukmergės „Tauro“ I komandos. Iš pradžių žaidimas buvo energingas ir žadėjo duoti gerų vaisių. Susitiko stiprios komandos. Pirmame puslaiky pulkas per daug pasitikėjo savo jėgomis. „Tauras“ matydamas, kad galima pasinaudoti proga, laikinai prispaudžia pulko vartus ir įmuša pulkui 1 golą. Antram puslaiky pulkas paima visą iniciatyvą ir įmuša „Taurui“ iš karto kitas po kito 2 golus ir rungtynės baigėsi 2:1 pulko naudai.

A. L.

Karo policijos mokykla — Šančių kariuomenės rinktinė 4:2.

Rugpjūčio mėn. įvyko futbolo rungtynės karo policijos mokyklos aikštėje tarp karo policijos mokyklos ir Šančių

Virsta per galvą nuo „arklio“.

Piramidė.

kariuomenės rinktinės (sudaryta k-da iš 2 p. pulko, 3 art. pulko, pionierių b-no ir k. t.). Pirmam puslaiky žaidimas vyksta be persvaros. Po 25 m. žaidimo karo policijos mokykla įmuša pirmą golą rinktinei. Ši atsirevanšuoja. Baigiantis puslaikiui įmuša antrą golą rinktinei. Pirmas puslaikis baigiasi karo policijos mokyklos naudai 2:1.

Antram puslaiky įmuša trečią golą rinktinei. Ši greit atsirevanšuoja. Ir baigiantis antram puslaikiui įmuša ketvirtą golą rinktinei. Ir antras puslaikis baigiasi karo policijos mokyklos naudai 2:1.

A. Rakauskas.

I v a i r e n y b ė s.

Kas kiek turi aukso.

Viso pasaulio bankuose yra aukso už 9.475 milijonų dolerių. Iš šios sumos daugiausia yra aukso Jungtinių Amerikos Valstybių bankuose — 4.080 milijonų dolerių. Europa savo bankuose turi aukso iš viso 4.456 milijonų dolerių sumai. Likusis auksas yra kitų kraštų bankuose.

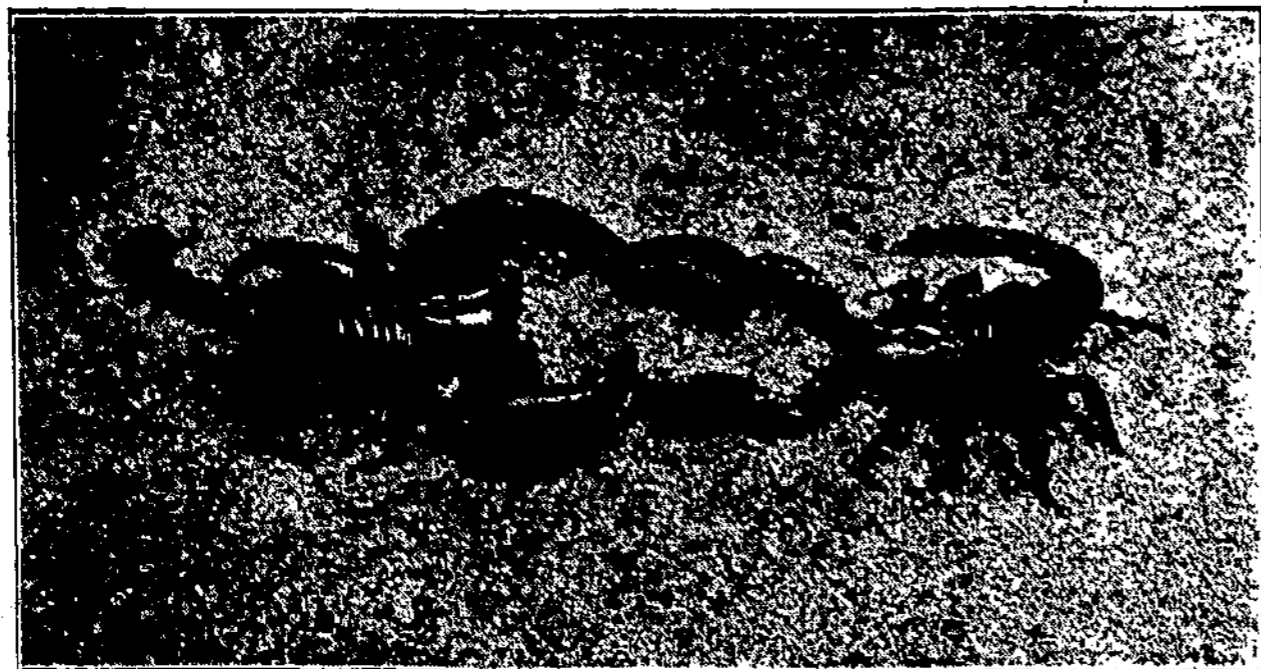
Atskiros Europos valstybės turi tokį kiekį aukso:

Anglija su dominijomis	1.420 mil. dolerių
Prancūzija	1.134 „ „
Ispanija	504 „ „
Vokietija	491 „ „
Italija	257 „ „
Holandija	174 „ „
Lenkija	116 „ „
Belgija	110 „ „
Šveicarija	85 „ „
Tarybų Rusija	80 „ „
Švedija	61 „ „
Vengrija	50 „ „
Austrija	16 „ „

Likusi suma yra kitų Europos valstybių bankuose.

Kaip būdavo baudžiami pypkoriai.

Rusijoje Aleksiejaus viešpatavimo laikais — 1645—1676 metais piliečiams už tabako rūkymą buvo nupiaunamos nosys. Tai buvo daroma dėl to, kad rūkas žmogus, nustojęs savo dieviško pavidalo ir darosi panašus į velnią, leidžiantį iš savęs dūmus ir ugnį.

Skorpionų žūtbūtinė kova.

Begalinio skridimo principą bevykdant.

Leningrado profesorius Ryninas pradėjo daryti susisiekimo instituto fakulteto laboratorijoje bandymus, kad aviacijoje galima būtų pritaikyti begalinio skridimo principas, t. y. skridimas be deguonio ir vandenilio atsargos.

Prof. Rynino bandymų kryptis reiškiasi štai kuo. Jei aeroplanui pasisektų pakilti dešimtis kilometrų aukšty, tai jis patektų į aplinkumą, kurios sudėtis galėtų būti deguonio ir vandenilio mišinys, reikalingas degančioms dujoms susidaryti. Šios dujos visiškai gali pakeisti benzino garus. Kadangi didelėje aukštumoje dujų mišinys bus labai išskyręs, aeroplanas turės būti turbakompresorius. Pradėjęs savo darbą su maža nuo žemės paimta kuro atsarga, jis vis trauks iš oro paskydušį deguonio ir vandenilio mišinį ir spaus jį iki reikalingo tirštumo, ruošdamas reikalingą motorui kurą. Toliau motoras paleis veikti ir patį turbakompresorių. Tuo būdu, kartą prasidėjęs didelėje aukštumoje, aeroplano skridimas gali trukti neribotą laiką. O kad pasiektų tokį aukštumą, reikia sudaryti atitinkamas prisitaikymo priemones (katalizatoriai, reaktyviniai aparatai, raketos ir kt.).

Artimiausi laboratorijos darbai turi duoti pakankamai konkrečių rezultatų tam, kad begalinio skridimo idėja būtų galutinai įvykdyta.

Viliojančios Brazilijos vaizdas. Milžiniškas smauglys ruošiasi užkasti žuvimi.

Sovietų parašutai.

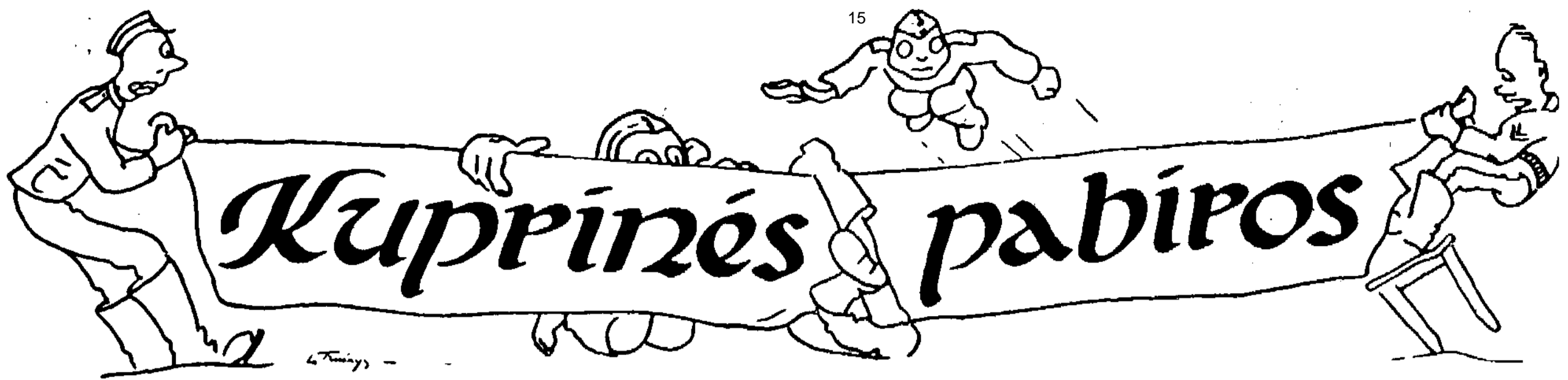
Centraliniame Maskvos aerodrome, kaip rašo rusų biuletenis „Tass“, buvo daromi sovietų konstrukcijos parašutų bandymai.

Bandymo pradžioje prie parašuto pririšdavo 60—80 kilogramų svorio baidyklės, kurias iš lėktuvo išmesdavo. Pasišedavo puikiai. Po tokio paruošiamojo bandymo ėmė ruošti bandyti su „gyva sunkenybe“.

Lakūnas Gince — didelis entuziastas — jau senai laukė progos nusileisti su parašutu. Dabar jam atėjo ilgai lauktasis momentas.

Pakilęs lėktuvu 700 metrų aukščio, Gince išsoko su parašutu. Parašutas puikiai išsiskleidė, ir per 2 min. 47 sek. Gince gražiai nusileido į aerodromo teritoriją ir tuoj atsistojo ant kojų. Psichinis bei fizinis nusileidusio Gincės būklės ištyrimas davė puikių rezultatų.

Tuo bandymai pasibaigė. Jie patvirtino, kad sovietų parašutų klausimą galima laikyti visiškai išspręstu. Artimiausiu laiku bus išspręstas klausimas, kaip aprūpinti sovietų parašutais pilietinio susisiekimo oro linijas.

Tie tigrai...

— Viskas gerai būtų, kad tik ne kuopos viršila...
— skundėsi eilinis Buziukas savo draugui eil. Kleckeliui.

— Įsivaizduok tik sau, — tęsė jis, — vakar susitariau su savo Barbute šiandien susitikti Freidos slėny ir nepasisekė: viršila neleido.

— Ką jis sako?

— Ką besakys, kaip ir visad: „negerai apsisukai, rankos nepridėjai, eik pasimokyk” ir viskas...

— Dėl Barbutės tai niekai, — pradėjo Kleckelis, — yra geresnių dalykų.

— O koki gali būti geresni? — supykęs atsiliepė Buziukas.

— Hm, žmogus, lyg nežino, kad dabar Kaune galima matyti: liūtų, tigrų ir net beždžionių... O jis kalba apie Barbute, tik juokas!

— Tai ką, vadinas, tamsta lygini mano Barbute su liūtais ir tиграis! — sugniaužęs kumščius kalbėjo Buziukas.

— Kas čia užsiims tokiais palyginimais... Man tas bloga, kad aš išeiti negaliu.

— O ką, ar ir tavęs neišleidžia? — paklausė jau švelnesniu balsu Buziukas.

— Kur beleis. Oho, mūs viršila! Prisiminė, kad dar vieną „be eilės” turiu...

— Nesuprantu, — pradėjo atsidusęs Buziukas, — argi mūs viršila panelių nemyli, kad jis kitą neužjaučia....

— Neįsivaizdinu ir aš, — atsiliepė Kleckelis, — negi tik man vienam tie tigrai įdomūs...

— Ir vėl jis su savo tиграis... — piktinos pirmasis ir susiraukęs atsigręžė į jį pečiaiais.

Abu tylėjo ir giliai svajojo: vienas apie Barbute ir konkurentus, kitas vabaliuką lygino su tigrų.

— Štai, mažytis gyvulėlis, — galvojo Kleckelis, — ką jis gali padaryti tokiam tigrui. Jam mano vienas pirštas, — kaip man kareivinė...

Vabaliukas užlipo ant jo galo piršto ir sustojo, kaip ir klausydamas, ką „milžinas” kalba. Ir, tuo pačiu akimirksniu, strikt — pasišokėjo nuo piršto tiesiog jam į nosį ir pasislėpė žolėj.

Simpatiškas tigro veidelis.

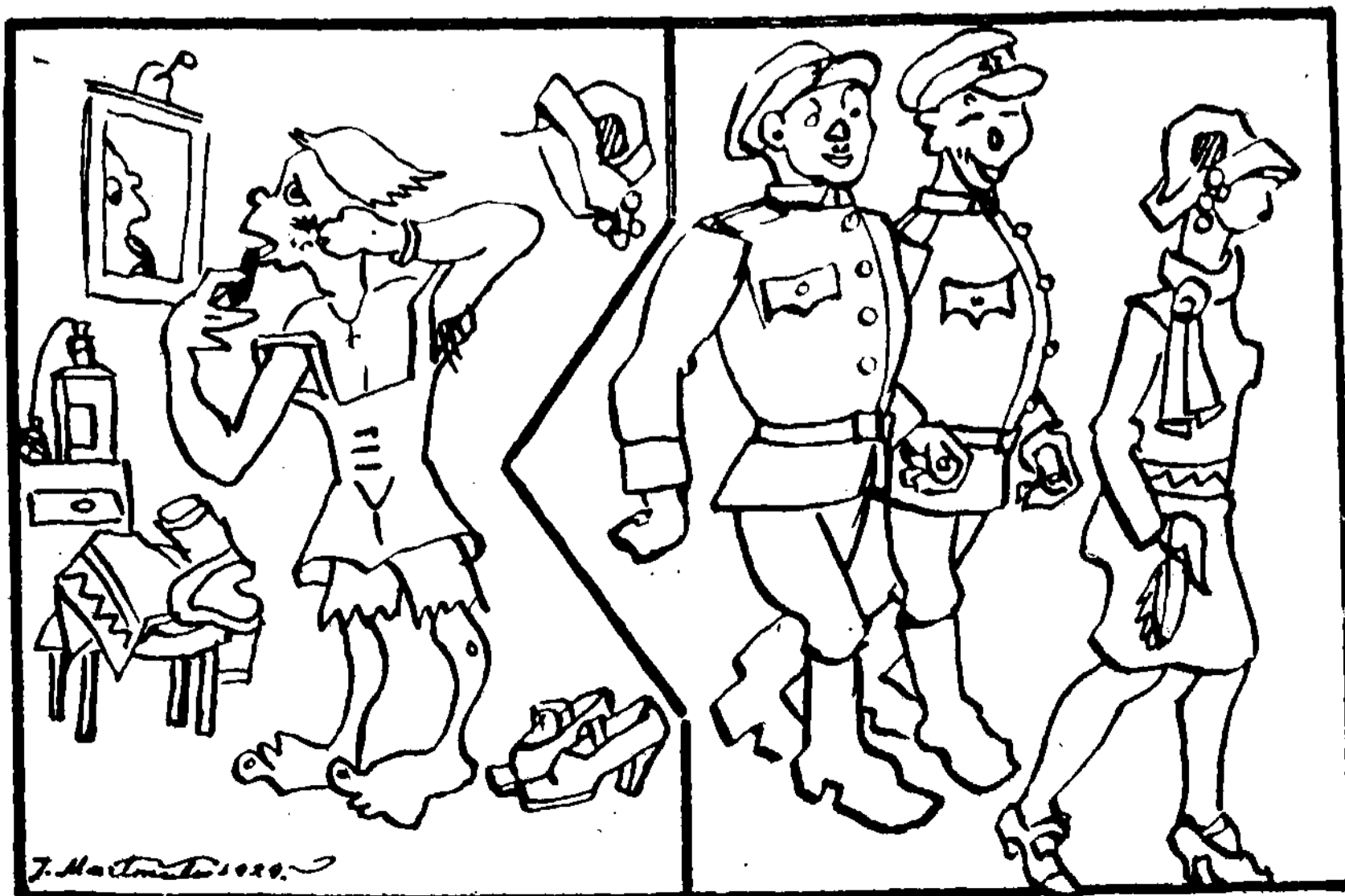
Kleckelis taip pašoko, kad net su alkūne sudavė Buziukui tiesiog į nugarą.

Buziukas, tik ką galvojęs apie „konkurentų kovą”, ilgai nelaukęs švystelėjo Kleckeliui į ausį!

— Ot, žmogus, nesupranta. Sakau gi tau, kad vabaliukas...

— Tu, matyt, dar nori į ausį... — Tarė supykęs Buziukas ir daugiau nekalbėjo. Kleckelis keikė tigrą ir vabaliuką, dėl kurių jam teko susipykti su draugu.

Metūgis.

Maskavimasis.

Tik namiele senė Morta,
Mergužėlė blogo sorto:
Kreivi šonai, blogas kvapas...
Užtat ji maskuojas, tepas.

O gatvėje senė Morta
Mergužėlė pirmo sorto:
Iš paviršiaus kas ten žino,
Koki jos tikra ličina.

Naujos knygos.

„POLICIJA“. Lietuvos policijos savaitinis laikraštis, 14 (66) nr. rugpiūčio 1 d.

„SARGYBA“. Mėnesinis mokslo, blaivybės ir sveikatos laikraštis. 6 (209) nr. rugp. m.

„SALEZIEČIŲ ŽINIŲ“. 4 nr. (III metai) liepos-rugp. mėn.

„KULTŪRA“. Mėnesinis iliustruotas mokslo, visuomenės ir literatūros populiarus žurnalas. 8 nr. eina VII m.

„ŽEMĖS ŪKIS“. Žemės ūkio Mokslo žurnalas. 7 nr. liepos m.

„MEDICINA“. Laikraštis skiriamas medicinos teorijos ir praktikos reikalams. 6 nr. birželio m. Eina X metai.

„PER DYKUMĄ“. Karl May. Kelionės apysaka II tomas. „Sakalo“ b-vės leidinys. Kaunas. 1929 m. Labai įdomi ir pamokanti knyga. Verta paskaityti, nusipirkus abi dali.

Marcel Dupont. UŽČIAUPTOS LŪPOS. Romanas. Iš prancūzų kalbos vertė M. Jasėnaitė-Spėtylienė. Kaunas, 1929 m. 186 psl. Kaina 2 lt.

Tai šių dienų prancūzų karininkų gyvenimo romanai, bet jį vertėjo pavadinti šių dienų prancūzų karininkų kryžių keliai.

Sis romanai vaizduoja vieno dragūnų pulko kapitono Andriaus Žaslėno gyvenimą. Vedęs turtingą žmoną, vėliau netekęs rėmėjo — žmonos tėvo — Stepo Devezo atsiduria vargingoje būklėje ir būdamas su dviem vaikais ir žmona priverstas gyventi vien iš savo mažos algos. Gyvenimui pagerinti žmona pradėjo bėgioti per muzikos pamokas, tuo uždirbdama keliasdešimt frankų. Meras Fovarkas įsimyli ją ir nori iš pradžių viltingai, paskui jėga paimti tą karininko Žaslėno žmoną, bet jam tas nepavyko — ji švari ir dora išeina iš tų purvinių gyvenimo pinklių.

Mieste, kur buvo dragūnai, prasidėjo rimtas komunistų bruzdėjimas; meras Fovarkas šaukia pagalbon dragūnus. Kapitono Žaslėno eskadronas vieningas, drausmingas ir klusnus pastojo kelią sukilusiems komunistams ir tuo sulaukė jų veikimą visoje Prancūzijoje. Bet per tą malšinimą kap. Žaslėnas buvo sužeistas krūtinėn ir, tik po pusmečio išgijęs, pirmą kartą sėdo ant arklio.

Besigydydamas turėjo parduoti, kas buvo brangiausio, ir, likęs beveik elgeta, persikėlė gyventi į paprastą namą, bet iš kariuomenės neišėjo.

Romanas baigiamas: „Jei esi karininko žmona šių dienų Prancūzijoje, tai turi sutikti gyventi pilką vargo gyvenimą... Mūsų ištižusios demokratybės gadynėje nekenčia mas elegantiškumas, grožis, net mandagumas bei grakštumas... Ir tokiomis sąlygomis galima mylėti darbą, kurį maloniau būtų dirbti senoviškoje saulingoje atmosferoje“. (185—186 psl.). Romane yra labai daug skaitytoją jaudinančių vietų. Patsai romanai parašytas gyvai, lengvai ir talentingai. Vertimas irgi geras. Jo kalba graži, sklandi.

Knyga skaitytina ne tik p. p. karininkams, bet ir tinkanti kareivių bibliotekoms.

R. B.

Kiek Lietuvoje automobilių.

Automobilių skaičius Lietuvoje sparčiai auga. Statistikos duomenimis 1926 metais visoje Lietuvoje tebuvo 430 automobilių, 1927 — 580, 1928 — apie 900 ir šių metų pradžioje jau 1.250 automobilių. Taigi vienas automobilis pas mus tenka 1.800 gyventojų. Tuo tarpu Jungtinėse Valstybėse yra tiek automobilių, kad kas penktam žmogui išeina po vieną, o Anglijoje — vienas automobilis 45 gyventojams. Bet yra valstybių, kur automobilių skaičius gyventojų skaičiaus atžvilgiu yra mažesnis. Sakysime, Rusijoje vienas automobilis išeina 9.000 gyventojų, o Kinijoje — net 30.000.

Kaip žemaičiai myli arklius.

Mūsų laikraščiai rašo, kad Mažeikių apylinkėse gyvenęs ūkininkas Mačius, atiduodamas savo žemę žentui, testamentu įrašė, kad žentas privalo duoti duoną Mačiaus mylimam juodbėriui ligi gyvos galvos.

Galvosūkių 20 nr. sprendimas.

Keturius vienodus trikampius galima sudaryti iš 6 degtukų, sustačius iš jų trijų briaunų piramidę. Tai galima padaryti tokiu būdu. Iš 3-jų degtukų sudėti (ant stalo) vieną trikampį. Likusius tris degtukus pastatyti taip, kad apatiniai jų galai remtųsi į (esančio ant stalo) trikampio kampus, o viršutiniai jungtųsi vienoje viršūnėje ant gulinčio trikampio vidurio.

Teisingai išsprendė: eil. J. Dermontas (9 p. p. 3 k. k.)

Galvosūkis 22 nr.

(vertinamas 1 tašku).

Kelias 11 keleivių. Išalkę užėjo smuklėn ir paprašė šeimininką 11 silkių. Šeimininkas turėjo tik 3 silkes, bet būdamas gudrus, atnešė vienuoliką. Kaip jis tai padarė?

Pranešimas.

R. S. F. S. R. Liaudies Sveikatos Apsaugos Komisaratas atidaro š. m. rugsėjo mėn. 15 d. Maskvoje ir Leningrade gydytojams svetimšaliams sveikatos apsaugos ir kai kuriais specialiai medicinos klausimais kursus. Kursų tikslas — duoti galimumo sveikatos apsaugos darbininkams susipažinti su šiuo dalyko pastatymu SSSR-e.

Kursai turi ciklus: — 1) moksliskai teoretinį, 2) socialinės higienos ir sveikatos apsaugos organizacijos, 3) sanitariškai epidemiologinį, 4) kurortologijos ciklą ir 5) venerologijos ciklą.

Kiekvieno trijų pirmųjų ciklų kursas išeinamas per 25 dienas, ketvirto ir penkto ciklų kursai per 40 dienų.

Materiališkai nepasiturintiems gydytojams nustatyta eilė palengvinimų kelionėje, mokesnyje už mokslą ir kt.

Smulkias žinias galima gauti SSSR Atstovybės Lietuvoje Konsuliariniam Skyriuje, Laisvės alėje 4 nr., kasdien (išskyrus šventadienius) nuo 10 val. iki 13 val.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 27 nr. str. „Amžina taika ar būsiamasis karas“ reikėtų pataisyti tas vietas, kur liečia Prancūzijos kariuomenę, būtent: *Prancūzijoje su ginklu rankoje šiuo metu laikoma ne 750.000, bet 420.000 vyrų ir kariuomenės išlaikymui vieneriems metams skiriama ne 2.900 milijonai litų, bet 1.876 m. lt.*

Redakcijos atsakymai

Zg. Kuzmickiui ir Alg. Januškevičiui pranešame, kad tamstų straipsniai, siųsti „Kariui“, atiduoti „Mūsų Žinyno“ redaktoriui ir jau išspausdinti „M. Ž.“ 52 nr. priede — „Kardas“.

Mok. M. Vaišniui. Tamstos straipsnio nedėsimė, nes jame maža naujo, ko nebūtų buvę artimiausiuose „Kario“ nr. nr. Lauksime kito straipsnio. Be to, prašome rašyti tik vienoje lapo pusėje.

„Ažuolo Lapui“ (1 pėst. pulke). Tamsta pasirinkite kitą slapyvardę, nes „Ažuolo lapu“ jau senai pasirašinėja „Kary“ kitas mūsų bendradarbis.

A. N-tai. Paprastai, tarnaudamas pas ūkininką samdininkas gauna kasmet algą. Jei tamsta tarnavote pas ūkininką 4 metus ir iki šiol nereikalavote kasmet mokėti algos, todėl mes manome, kad turėjote kitokių planų, būtent po jos mirties paveldėti jos ūkį. Dabar, jeigu kitu būdu neišreikalausite algos, tenka ieškoti teismo kelio. Galima tiek reikalauti algos, kiek Jūsų apylinkėje yra įprasta mokėti ūkininkų darbininkams.

Geležinkelių žemėlapis buvo siunčiamas ir civiliams skaitytojams. Matyt, per klaidą tamstai nepasiūstas. Siunčiame antrą kartą.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. Skelbimai: penšto eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.